

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

16^E JAARGANG

WOENSDAG 2 DECEMBER 1931

No. 831

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lemep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welden; Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postcheque- en giro-rekening No. 145192.

1 DECEMBER 1931.

Ook deze berichtswEEK bleef het aanbod van geld zeer groot, waarin de nadering van de maandwisseling niet de minste verandering vermocht te brengen. Particulier disconto liep dan ook opnieuw nog iets verder terug en kwam op $\frac{7}{8}$ à $\frac{15}{16}$ pCt.; de prolongatierente noteerde, evenals de vorige week, $1\frac{1}{2}$ pCt. en callgeld was voor $\frac{1}{2}$ pCt. bijna niet te plaatsen. Zelfs gisteren op den laatsten dag der maand was er van een vermeerdering van de vraag naar call nauwelijks iets te bespeuren.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de goudvoorraad te zijn toegenomen met bijna f 24 miljoen. Daarentegen vertoonen de posten papier op het buitenland en diverse rekeningen onder de activa der Bank een daling van resp. f 8,7 miljoen en f 13,3 miljoen. De zilvervoorraad is met ruim f 600.000 gedaald. Het gedeelte van den goudvoorraad in het buitenland gedeponneerd vermeerderde met f 14,7 miljoen.

De binnenlandsche uitzettingen der Bank zijn nagenoeg op gelijke hoogte gebleven als de vorige week; de post binnenlandsche wissels nam met f 4,2 miljoen af en de post beleeningen met f 4,3 miljoen toe.

Blijkbaar onder den invloed van de ultimo steeg de biljettencirculatie met f 27,6 miljoen. De saldi in rekening-courant daalden met f 26,4 miljoen, waar-

van f 16,2 miljoen komt op rekening van de schatkist en f 10,2 miljoen op rekening van anderen. Het beschikbaar metaalsaldo is met f 22,8 miljoen vermeerderd; het dekkingspercentage is opgelopen tot ruim 74 pCt.

* * *

Aan het Pond Sterling, dat hier de geheele week al aangeboden lag, heeft de bekende verklaring van De Nederlandsche Bank, dat zij het verlies op hare Pondenpositie genomen had, natuurlijk geen goed gedaan. Van 9.13 was de koers Zaterdag reeds op 8.80 gekomen; onder sterk aanbod is Maandag de noteering verder tot 8.42 ingezakt. Ook de Dollar heeft den invloed van het flauwe Pond ondervonden van 2.4930 — de opening op Dinsdag l.l. — is het slot op 2.4870 gekomen. Dollars tegen Ponden kwamen van $3.65\frac{1}{2}$ op 3.43. Marken veranderden maar weinig; geopend op 59 bewogen zij zich de geheele week tusschen de 59 en 59.10, slot wederom 59. Fransche Francs zakten iets in: 9.75—9.73. (Ponden tegen Francs $86\frac{3}{4}$; in het begin der week $93\frac{1}{2}$). Belga's $34.57\frac{1}{2}$ —34.50. Zwitsersche Francs waren hier de geheele week flink aangeboden; hoewel de koers iets lager was, hebben zij zich toch tamelijk wel kunnen handhaven; 48.35—48.25. Lires $12.82\frac{1}{2}$. In de Scandinavische deviezen is het nog steeds heel moeilijk zaken doen; de noteeringen, die men uit het Noorden ontvangt, zijn meestal nominaal. De ongeveer prijzen waren tenslotte voor Kopenhagen 47.15, Oslo 46.75, Stockholm 47.75. Peseta's schommelden rond de 21. Zloty's 27.95. Indische Guldens zijn op $99\frac{3}{8}$ gedaan. Yen $1.23\frac{1}{2}$. Rupees 68. Zuid-Amerikaansche deviezen kwamen eerder wat lager af. Canadeesche Dollars 2.15.

Termijn-Ponden waren op den laatsten dag sterk aangeboden; het was uiterst moeilijk iets te plaatsen. Eén- en driemaands noteerden tenslotte 4 resp. 9 punten onder contant. Dollars op deze termijnen 5 resp. 15 punten onder kassa.

LONDEN, 30 NOVEMBER 1931.

Er bleef verleden week goede vraag bestaan naar geld, terwijl er slechts van pressie sprake was op Woensdag, toen het van de Bank van Engeland geleende geld werd terugbetaald. De terugbetaling kon echter slechts plaats hebben door speciale wisselaankopen in de open markt door de Bank. Heden was de toestand gemakkelijker dan verwacht was, geholpen door wisselaankopen van de Clearing Banken.

In de discontomarkt was weinig verandering te bespeuren. Bankaccepten deden $5\frac{1}{4}$ —6 pCt., terwijl schatkistpromessen verhandeld werden à $5\frac{0}{16}$.

De deviezenmarkt bleef in zeer gedrukte stemming. Het Pond brokkelde steeds verder af en noteert nu 3.39 voor Dollars; $86\frac{1}{2}$ — $\frac{5}{8}$ voor Francs en 8.43 voor Guldens. De omzetten zijn echter niet groot. Goud werd hedenmorgen à 1.17/11 per ounce fijn verhandeld, tegen welken prijs ongeveer £ 300.000.— werden genomen voor het continent.

DE LANDBOUWEXPORTGEWASSEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË IN 1930*).

In de laatste 50 jaren heeft de export van Nederlandsch-Indië zich niet alleen in omvang, maar ook in veelzijdigheid ontwikkeld. Dit is van belang voor de toekomst van dit groote gebied, want voor zijn ontwikkeling zou het fruikend zijn te sterk afhankelijk te blijven van de resultaten van eenige weinige bedrijven. Nog is de verdeling van de productie over verschillende takken onvoldoende, maar er is verbetering merkbaar, die hoopvol voor de toekomst stemt. In onderstaanden staat zijn de producten opgenomen, waarvan de exportwaarde in de aangegeven jaren 10 miljoen gulden overschreden. Begonnen is bij het jaar 1880, daarna volgen 1900 en 1910, het eerste jaar na den oorlog 1919, tenslotte 1930.

Deze staat brengt in herinnering, dat aardolie en tin pas kort belangrijke uitvoerproducten zijn en dat thee, rubber, tapioca's, vezels en palmolie tot de jonge cultures behooren. Voor deze producten neemt Nederlandsch-Indië op de wereldmarkten een in belang groeiende plaats in en nog steeds breiden voor de meeste gewassen de aanplantingen zich uit. Toch maken sommige cijfers den indruk, alsof langzamerhand het maximum wordt genaderd, de oliepalmen-cultuur schijnt echter nog in haar kinderschoenen te staan.

Het is moeilijk de Westersche cultuur van tapioca's en sisalhenneep te beoordeelen, omdat de cultuurmaatschappij, die de grootste producente is, omtrent haar activiteit op dit gebied geen cijfers wil verstrekken, zoodat de met zooveel zorg door het Centraal Kantoor voor de Statistiek samengestelde gegevens op deze punten zeer onvolledig zijn.

Palmolie verdient bijzondere aandacht, omdat dit product zich tot één van de belangrijkste cultures van Indië gaat ontwikkelen. De groote concurrente op de wereldmarkt is Afrika, waar deze cultuur vrijwel uitsluitend door de bevolking op extensieve wijze wordt gedreven; daar vindt geen selectie plaats en aan de aanplantingen wordt weinig zorg besteed. De teelt beperkt zich meestal tot het onderhouden van een paar boomen op het erf, en zelden vindt men uitgestrekte aanplantingen. Voor plantage-cultuur is Afrika ongeschikt, daar de bevolking er te dun gezaaid is. Het is daarom niet aannemelijk, dat in afzienbaren tijd van intensivering, of zelfs van verbetering van de oliepalmcultuur ernstig sprake zal zijn. Het grootste gedeelte van den oogst wordt in de bosschen saamgelezen, en in de wildernis selecteert de natuur de boomen niet op het oliegehalte van hun vruchten.

Nederlandsch-Indië heeft dus met zijn groote ondernemingen, met het beste materiaal beplant, en hooge producties per boom een goede kans tegenover Afrika, te meer nog omdat er bij de machinale berei-

*) Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 97.

INHOUD.

Blz.

DE LANDBOUWEXPORTGEWASSEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË IN 1930 door <i>Th. Lighthart</i>		1040
Actieve geldpolitiek door <i>Dr. W. L. Valk</i>		1042
Deviezencontrole in Duitsland door <i>C. A. Klaasse</i>		1043
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
De Randstaten tijdens de valuta-crisis door <i>Dr. W. Bickerich</i>		1045
BOEKAANKONDIGING:		
R. M. Noto Soeroto. Van Overheersching naar Zelfregering, besproken door <i>Prof. Mr. J. C. Kielstra</i>		1046
MAANDIJFERS:		
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen		1047
Postcheque- en Girodienst		1048
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....		1048—1054
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.		

ding weinig olie verloren gaat en veel zorg besteed kan worden aan de handhaving van een goede kwaliteit.

De concurrentie moet met succes gevoerd kunnen worden en het is waarschijnlijk, dat Nederlandsch-Indië hier een nieuwe, loonende cultuur aan de lijst van gewassen heeft toegevoegd. Belangstellenden in de ontwikkeling van onze Koloniën volgen dan ook de resultaten met groote aandacht. Nieuwe ondernemingen worden tegenwoordig zelden opgericht op terreinen, die niet minstens 2000 à 2500 H.A. beslaan, omdat de aanschaffing van kapitaalgoederen en de algemeene onkosten op kleine complexen te zwaar drukken. Op Java is daarom voor nieuwe cultures niet veel plaats meer en jonge ondernemingen vinden een beter gebied in de Buitengewesten. Voor oliepalmen toonen de volgende cijfers dit aan:

Aanplant in H.A.

	Java	Buitengewesten	totaal	in productie
1930	707	60522	61229	29946
1929	665	57046	57711	23473
1928	472	49852	50324	19033
1927	527	42740	43267	16014

De malaise zal wel invloed geoefend hebben op de uitbreidingen in 1930 en stellig in 1931 verder hebben doorgewerkt; gehoopt mag echter worden, dat in betere jaren de ondernemingslust wederom zal stijgen.

De productie per H.A. is in de verschillende streken sterk afwijkend, daar oude en jonge tuinen door een de oogsten leveren. In Palembang is het in productie zijnde areaal de laatste jaren onveranderd gebleven, zoodat daar vrijwel alle tuinen volwassen zijn. De productie is daar tot het hoogste cijfer gestegen t.w. 2263 KG. per H.A. De uitvoeren van Nederlandsch-Indië beliepen (zie blz. 1041):

		in duizendtallen gulden.			
1880	1900	1910	1919	1930	
1 suiker ... 48.893	1 suiker ... 73.661	1 suiker 142.064	1 suiker 763.269	1 suiker 245.670	
2 koffie ... 27.962	2 tabak 31.439	2 coprah 42.186	2 aardolie pro- ducten 343.522	2 aardolie pro- ducten 183.862	
3 tabak 14.758	3 koffie 24.698	3 tabak 32.455	3 caoutchouc .. 213.333	3 caoutchouc .. 172.795	
	4 getah pertia ... 12.862	4 aardolie pro- ducten 32.058	4 coprah 125.545	4 coprah 73.783	
	5 coprah ... 10.311	5 thee 11.503	5 tabak 121.070	5 thee 69.530	
		6 koffie 10.991	6 koffie 120.005	6 tabak 58.648	
			7 klapperolie . 72.407	7 tin en erts .. 57.900	
			8 tin en erts . 67.671	8 peper 39.925	
			9 thee 48.891	9 koffie 35.665	
			10 peper 33.455	10 vezels 22.892	
			11 kinine 32.336	11 kapok 15.670	
			12 tapioca's ... 28.937	12 huiden 14.288	
			13 huiden 17.142	13 tapioca's ... 13.881	
			14 kapok 14.198	14 palmolie 13.564	
			15 copal en damar 10.841	15 kinine 11.858	
				16 hout 10.016	

	in tonnen van 1000 KG.	
	palm-pitten	palmolie en palm-pittenolie
1930	9639 netto	48015 netto
1929	6836 "	35877 bruto
1928	5731 "	28870 "
1927	3772 "	21638 "

Invloed van de depressie op de aanplantingen is in 1930 bij de meeste producten nauwelijks merkbaar. Over het algemeen ging de uitbreiding op de normale wijze door, zoodat men nog steeds met stijgende opbrengsten in de toekomst rekening moet houden. Het belangrijkste product suiker wordt onderhevig aan de regelingen van het Chadbourne-plan, zoodat in 1932 een inkrimping van het areaal te verwachten is. Waarschijnlijk zal de inkrimping de voorschriften van het plan overtreffen, omdat de afzet van het product zoo slecht gaat, dat er kans bestaat op een ophooping van voorraden. De financiering van deze voorraden zal de minder sterke ondernemingen dwingen voorloopig geen nieuwe oogsten in den grond te brengen.

Javasuiker wordt zeer zwaar getroffen door afzet-moeilijkheden in het Oosten en de laatste stijging van de invoerrechten in Britsch-Indië zal het hare doen om den verkoop nog meer te belemmeren. De volgende Britsch-Indische tarieven geven een beeld van de situatie:

tot eind Februari 1916	5 pCt. ad valorem
Maart 1916/Februari 1921	10 " " "
" 1921/ " 1922	15 " " "
" 1922/Mei 1925	25 " " "
Juni 1925/Februari 1930	4 Rupees 8 Anna's per cwt.
Maart 1930/ " 1931	6 " " " "
" 1931/Septemb. 1931	7 " " " "
October 1931	9 " 1 " " "

Dit recht — ongeveer f 12.— per 100 KG. — is wel zeer zwaar bij den huidige prijs van f 7½ per 100 KG. Het zal vermoedelijk leiden tot verminderden invoer en het is voor Java vrijwel onmogelijk thans een andere markt te vinden.

De ondernemingsaanplant van *rubber* nam in 1930 toe, wat toegeschreven moet worden aan de gestadige uitbreiding van ondernemingen met hoogwaardig plantmateriaal. Er kwamen jonge tuinen in productie, wat tot uiting komt in de productie-cijfers, die van 1929 tot 1930 daalden van 427 KG. tot 414 KG. per H.A. Er zullen onder den invloed van de depressie zonder twijfel weldra ondernemingen gesloten moeten worden en dat zullen in hoofdzaak die met lage opbrengsten zijn. Intusschen zullen meer en meer nieuwe aanplantingen in tap komen, zoodat het zeer wel mogelijk is, dat de ondernemingsproductie van Nederlandsch-Indië voorloopig niet sterk zal dalen. De uitvoeren van Java en Sumatra's Oostkust vertoonen nog geen daling, ze bedroegen tot en met September:

1929	117.729 ton
1930	113.183 "
1931	119.564 "

De ondernemingsaanplantingen besloegen in de verschillende jaren de volgende oppervlakten:

1930	573.014 H.A.
1929	547.556 "
1928	525.646 "
1927	485.473 "
1926	445.887 "

De inlandsche aanplantingen werden niet verder uitgebreid. Grote complexen werden taprijp, maar kwamen niet in productie en zullen bij handhaving van den lagen prijsstand voorloopig niet in tap komen. De verwachting, dat de productie geheel zou ophouden bij prijzen van 12 cents per ½ KG., is niet in vervulling gegaan, wat toegeschreven moet worden aan de sterk stijgende potentieele productie, de algemeene geldschaarschte, de daling van de prijzen van alle andere bevolkingsproducten, en de daling van den levensstandaard.

De uitvoer van bevolkingsrubber omgerekend tot droog product bedroeg:

1ste halfjaar 1930	37.217 ton
2de " 1930	51.703 "
1ste " 1931	46.711 "

De lagere levensstandaard dwingt den Inlanders tot voortgezette productie, wat ook bij andere producten merkbaar is. Zoo ging de uitbreiding van thee-aanplantingen ondanks dalende prijzen voort:

	ondernemingen Inlanders	
1930	126.996 H.A.	40.980 H.A.
1929	120.442 "	37.010 "
1928	115.237 "	34.844 "
1927	109.021 "	30.567 "
1926	103.382 "	28.628 "

Onder de jonge cultures noemden wij boven agavevezels. In 1912 verscheen dit product voor het eerst in de statistieken van uitvoer met een bedrag van f 1.877.000,—, daarna steeg de export regelmatig. De uitvoer van Java is in 1930 teruggelopen, waartegenover die van de Buitengewesten belangrijk is gestegen, zoodat het totaal, vergeleken bij vorige jaren, een toename aanwijst. Harde touwvezels zijn geen groot product op de wereldmarkt, toch is het interessant, dat Nederlandsch-Indië in 1928 19 pCt., in 1929 22 pCt. en in 1930 ongeveer 25 pCt. van de wereldproductie leverde. De uitvoeren beliepen:

1930	65.666 ton
1929	58.686 "
1928	50.306 "
1927	46.134 "

Het is van belang na te gaan, hoe de voedingsgewassen op de crisis van 1929 hebben gereageerd. Zooals reeds boven vermeld, zijn de gegevens omtrent *tapiocaproducten* onvolledig, zoodat geen overzicht van de productie verkregen kan worden. Wel zijn de uitvoercijfers bekend, die aanmerkelijk lager zijn dan die van voorgaande jaren. Aangenomen mag worden, dat groote hoeveelheden in consumptie zijn gegaan. De oogst van 1930 was niet groot, daar de droogte van 1929 belemmerend op den uitzaai heeft gewerkt, bovendien vertoonen de tapioca-aanplantingen de laatste jaren een dalende tendens.

De oogst van *aardnoten* was overvloedig, maar ook hier eischte de lokale consumptie een grooter aandeel dan gewoonlijk op, zoodat de uitvoer vrij sterk daalde.

Voor *sago*, dat een product van de Buitengewesten is, bestaan geen productieramingen. Wel beschikt men over uitvoercijfers, die al regelmatig jarenlang omhoog gaan. Daar de lokale consumptie in 1930 eerder grooter dan kleiner geweest moet zijn dan vorige jaren, mag men besluiten tot een geleidelijke productie-toename.

Cocospalmen hebben ernstig geleden onder de droogte van 1929, waardoor 1930 een slecht productiejaar was. De uitvoeren waren belangrijk minder dan vorige jaren, de oliëfabrieken kregen onvoldoende aanvoeren en verwerkten minder dan in 1929 — daartegenover zal waarschijnlijk de lokale consumptie iets hooger zijn geweest. De verkrijgbare cijfers leveren voor deze veronderstelling echter geen afdoend bewijs.

Rijst is zowel uitvoer- als invoerproduct, de laatste jaren is de uitvoer echter tot een onbeteekenende hoeveelheid teruggelopen. De rijstoogst op Java was goed, op de Buitengewesten werd hier en daar onder oogstmislukkingen geleden. Het invoersurplus bedroeg

429.187 ton	tegen 439.749 " in 1929
457.298 " " 1928	
406.934 " " 1927	
363.231 " " 1926.	

De *majsoogst* op Java was goed, de uitvoer echter kleiner dan gewoonlijk als gevolg van vraag voor lokale consumptie en lage exportprijzen. De volgende cijfers geven een overzicht:

	productie in tonnen	uitvoer in tonnen
1930	2.006.300	78.807
1929	1.576.400	104.695
1928	1.943.100	162.782
1927	2.034.400	38.217

Productiecijfers van de Buitengewesten zijn niet bekend, de uitvoeren vertoonen t.o.v. 1929 een daling.

Uit de verstrekte gegevens blijkt nog niet, dat de Inlandsche landbouwers van de cultuur van exportgewassen terugkeeren naar de cultuur van voedingsgewassen, veeleer schijnen ze zich door de slechte tijden niet te laten intimideeren en hopen ze nog op latere vette jaren. De aanplant van voedingsgewassen is echter bevredigend, zoodat zelfs bij voortgezette depressie voor schaarschte geen gevaar bestaat, behoudens natuurlijk tegenslagen, die oogstmislukkingen kunnen veroorzaken.

In het algemeen had de depressie einde 1930 nog geen belangrijke wijziging gebracht in de aanplantingen van Europeesche en Inlandsche cultures.

Th. L.

ACTIEVE GELDPOLITIEK.

De malaise, waarin wij ons bevinden, is thans zo ernstig geworden, dat van alle zijden aangedrongen wordt op maatregelen, om een spoedig herstel te bevorderen. De maatregelen, die aanbevolen worden, zijn echter van zeer verschillende aard, en waar elk zijn maatregelen in hun uitwerkingen overschat en er een groote verbetering van verwacht, is het voor den leek niet gemakkelijk, in dit doolhof van goede raadgevingen den weg te vinden.

Zoo wordt vaak veel heil verwacht van het toepassen van een protectionistische handelspolitiek. Anderen denken, dat het invoeren van een „Planwirtschaft“, een planmatige huishouding, een oplossing van de moeilijkheden zou beteekenen. De verdedigers van dit standpunt vertellen echter in de meeste gevallen er niet bij, hoe zij zich deze planmatige huishouding voorstellen, en hiervan hangt het juist af, of het mogelijk zal zijn, de depressie op deze wijze te bestrijden. En met een woord kan men de economische moeilijkheden van onzen tijd waarlijk niet oplossen! Weer anderen stellen een geldschepping op groote schaal voor. Met dit voorstel zal ik mij thans bezighouden.

Zoo juist nog is een brochure verschenen van den Engelschen econoom R. G. Hawtrey (Trade depression and the way out), waarin deze voorstelt een gemeenschappelijke actie van de centrale banken, om meer geld in omloop te brengen. Ook van andere zijde is deze meening dikwijls verkondigd. De leuze is dan: „Brengt het geld aan het rollen, en alles zal weer goed gaan.“ De phrase is verleidelijk, doch niet zonder gevaar, temeer, omdat zij een kern van waarheid bevat.

Want inderdaad is thans het voornaamste euvel, dat de geldomloop gedurende de depressie voortdurend kleiner wordt. Dit veroorzaakt een prijsdaling, welke weder leidt tot braakleggen en opleggen van gelden. Immers bij dalende prijzen worden kooplust en beleggingslust sterk verminderd en het wantrouwen kan zoo ver gaan, dat men op groote schaal opzettelijk gelden aan het verkeer onttrekt en deze „werkloos“ laat liggen. Hierdoor wordt dan de geldcirculatie nog kleiner, wat weder een versterking van de prijsdaling veroorzaakt. Zoo geraakt men in een vicieus cirkel, waaraan geen ontkomen mogelijk lijkt.

Dit alles zou nog zoo erg niet zijn, indien de prijsdaling algemeen was. Doch de loonen en sommige prijzen van gekartelleerde grondstoffen buigen niet of niet voldoende mede in deze algemeene deflatiebeweging. Tegenover de prijsdaling der producten staat dan ook in het algemeen slechts een veel geringere daling der kosten. Het resultaat is, dat de winst steeds kleiner wordt en in steeds sterker mate het nulpunt nadert, of overschrijdt, zoodat zoowel de lust tot beleggen als de vraag naar beleggingsgelden van de zijde van het bedrijfsleven tot een minimum beperkt worden. Daardoor wordt steeds meer geld braakgelegd, en nu komt er nog bij, dat ook de lust tot consumeeren, door de vrees voor nog slechtere tijden,

vermindert, wat op zichzelf natuurlijk weder een ongunstigen invloed moet hebben op den gang van zaken in het bedrijfsleven.

Hiertegenover komen nu de voorstanders van een actieve geldpolitiek met het volgende voorstel. Vermeerder de biljettencirculatie, breng geld in omloop. Dan zullen de prijzen stijgen, terwijl de loonen nog geruimen tijd op het oude peil blijven. Daardoor wordt dan de rentabiliteit van het bedrijfsleven hersteld.

Een geringe prijsstijging zal voldoende zijn, en zelfs, indien de prijsdaling tot staan gebracht werd, zou al veel bereikt zijn. Want reeds het feit, dat de dalende beweging der winsten gestuit wordt, schept vertrouwen. Maar in nog sterker mate zal een kleine stijging van het prijsniveau werken. Een paar procent stijging kan hier wonderen verrichten. De bedrijvigheid zal stijgen, het aantal tewerkgestelde arbeiders zal toenemen, de *totale loonsom* (niet noodzakelijkerwijze het individueele loon per arbeider) wordt groter; er komt meer vraag naar geld en het nieuw geschapen vertrouwen zal het gehamsterde geld weer uit zijn schuilhoeken te voorschijn brengen. Men keert terug naar meer „normale“ toestanden, en welvaart en geldcirculatie worden, binnen bepaalde grenzen, hersteld.

De bedoeling is dan in den regel, dat de geldinjectie internationaal wordt toegepast, maar het plan wordt ook voor nationaal gebruik gepropageerd. *Bij internationale toepassing bestaat er eigenlijk heel weinig bezwaar tegen het voorstel.* De koopkracht van alle munten zou dan iets verminderen, doch van een inflatie zou men niet mogen spreken. Daling van den wisselkoers kan als gevolg van dezen maatregel niet optreden, wanneer de beweging internationaal is en alle munten in gelijke verhouding de gevolgen der maatregelen ondervinden. Weliswaar vermindert de binnenlandsche koopkracht iets, maar het gaat slechts om een paar procenten; bovendien is de deflatie, welke wij achter den rug hebben, zeer aanzienlijk en hoe prettig zij ook geweest is voor hen, die vaste inkomens genoten, niemand heeft deze verwoestende prijsdaling als iets voorspoedigs gevoeld. Deze deflatie dient dan ook gedeeltelijk gecorrigeerd te worden. Dank zij een merkwaardige psychologie, die haar oorsprong vindt in de ontreddering van het geldwezen, welke tijdens en na den oorlog op zoo groote schaal optrad, heeft zich bij de menschen een dergelijke vrees voor het muntwezen vastgezet, dat het thans gevaarlijker is, een dergelijke politiek te voeren, dan dit vroeger was. Desniettemin is een kleine correctie der deflatie ook nu nog wel mogelijk, en, zoodra het blijkt, dat het hier slechts een kleinen stoot geldt, die een verdere opleving kan initieeren, zal de vreugde over de opleving spoedig den angst voor het muntwezen overstemmen.

Natuurlijk is hetzelfde effect ook door loonsverlaging te bereiken en deze wordt trouwens door de voorgestelde maatregelen in het geheel niet overbodig. Doch indien uitsluitend loonsverlaging wordt toegepast, ontbreekt in den aanvang de optimistische sfeer, die gemakkelijker bij stijgende of stabiele prijzen in het leven geroepen kan worden en gelijk bekend, is de psychologische factor in het herstelproces na een depressie van overweldigende beteekenis. Voor de arbeiders komt het op hetzelfde neer, of men de verbetering door een loonsverlaging of door een prijsverhoging doorzet. Doch, psychologisch staat de zaak in dit geval ook geheel anders en het is gemakkelijker, eischen om loonsverhoging in een tijd van herstel der welvaart af te wijzen, dan loonsverlaging af te dwingen in een somberen tijd, waarin elk aan de toekomst twijfelt. Daarbij komt, dat bij een voortgaande daling van het prijsniveau telkens weer opnieuw om lager loon gevraagd moet worden.

Intusschen is de uitvoering van zulk een plan ter correctie der deflatie niet zoo heel gemakkelijk. Afge-

zien nog van het feit, dat het zeer moeilijk zal zijn, op een internationale geldconferentie voor zulk een werkwijze de algemeene instemming te verkrijgen, is de groote moeilijkheid, hoe het nieuwe geld in omloop gebracht moet worden. Wellicht kan de credietverleening aan het bedrijfsleven grooter zijn dan zij thans is en zal het scheppen van meer geld door de centrale banken een dusdanigen invloed kunnen hebben op de liquiditeitspositie van het geheele bankwezen, dat de banken zullen gaan zoeken naar mogelijkheden, om de overtollige gelden uit te leenen. Doch deze uitweg leidt niet ver, want de uitbreiding der productieve credietverleening zal in het algemeen op zich laten wachten, totdat de daling van het prijsniveau ophoudt. En in hoeverre speciaal de particuliere banken bereid zijn, dit tot staan komen van de prijsdaling, dat dan een *gevolg* van de ruime credietpolitiek zelve moet zijn, te anticipeeren, blijft een open vraag.

Men zal dus het geld hoofdzakelijk in gebieden buiten het handelsverkeer in omloop moeten brengen. Wil men het geld door middel van productieve credieten in het verkeer brengen, dan zal, gelijk reeds gezegd is, eerst de rentabiliteit hersteld moeten worden; d.w.z. de loonen zouden eerst omlaag moeten. Doch, indien dat gelukt, komt het met het credietverkeer van zelf wel in orde en is een actieve geldpolitiek in den door ons bedoelden zin niet meer zóó noodig.

De andere wegen, om geld in het verkeer te brengen zijn consumentencrediet en credieten aan de Overheid. Om verschillende redenen is de mogelijkheid van het uitbreiden van consumentencrediet thans vrij gering, zoodat de Overheid wel het medium zou moeten zijn. Deze nu kan het geld op twee wijzen in het verkeer brengen. Zij kan de werkloozenuitkeeringen vermeerderen en zij kan werken laten uitvoeren (gebouwen, wegen, etc.). De eerste methode heeft verschillende nadeelen; indien deze weg gevolgd werd, zou de steun niet moeten leiden tot een verhooging van de uitkeering per arbeider, omdat, gelijk als bekend verondersteld mag worden, hooge steunuitkeeringen het effect hebben, dat het loon nog moeilijker omlaag te krijgen is dan anders het geval zou zijn. En de credietverleening zou wel zeer omvangrijk moeten zijn, wilde zij tot een zoo aanzienlijke stijging van het prijsniveau leiden, dat de rentabiliteit der bedrijven zonder hulp van een loonsdaling tot stand kan komen.

In het algemeen verdient dus het uitvoeren van werken de voorkeur. Dit middel tot bestrijding der depressie is reeds lang aangeprezen. Echter heeft men tot nu toe nog weinig op dit gebied gedaan; het is meestal bij grootsche plannen gebleven en in sommige gevallen is zelfs dit stadium niet eens bereikt. En in die gevallen, waarin men getracht heeft, de malaise langs dezen weg te bestrijden, heeft men nagelaten er voor te zorgen, dat het uitvoeren van publieke werken tegelijk als instrument, om nieuw geld in het verkeer te brengen, gebruikt werd.

Nu is de lust van de banken, om aan de Overheid voor zulke doeleinden crediet te geven, niet bijster groot en er zijn redenen, waarom men deze terughouding kan begrijpen en billijken. Desniettemin is het plan uitvoerbaar, doch men zou de volgende dingen in het oog moeten houden.

1. In de eerste plaats zouden de banken deze transacties niet direct mogen financieren. De Overheid zou leeningen moeten opnemen, doch de centrale banken moesten bereid zijn de fondsen in beleening te nemen. Het plan zou dan snel en energiek doorgezet moeten worden, want er moet in betrekkelijk korten tijd een prijsverhoging bereikt worden, of althans een prijsstabilisatie, welke het vertrouwen herstellen kan. Het proces moet kort en hevig zijn, en *de banken moeten gedurende geruimen tijd minstens evenveel geld in het verkeer brengen als de menschen verstoppen*.

Zoo kan dus een internationale, actieve geldpolitiek verbetering in den toestand brengen, terwijl het zeer

moeilijk zal zijn, deze verbetering op andere wijze tot stand te brengen. Het andere alternatief is een vlugge aanpassing aan de buitenlandsche prijsdaling, waarbij het geheele prijsniveau (dus ook, en vooral de loonen) zich in dalende richting beweegt. Ook een herstel van de aanpassingscapaciteit der prijzen zou, internationaal toegepast, de depressie tot een eind kunnen brengen. Maar beter is het, de deflatie niet rustig haar gang te laten gaan, temeer, omdat men zich van het onmiddellijk effect van de bestrijding der verstijving van loonen en andere prijzen niet teveel moet voorstellen.

Nog beter is het wellicht, aan twee fronten tegelijk te strijden, d.w.z. te trachten, de prijzen omhoog en de loonen omlaag te krijgen.

Tot zoover over de internationale toepassing van het stelsel. Bij een *nationale* toepassing van actieve geldpolitiek ontmoet men echter bezwaren, die maken, dat een gunstig oordeel over internationale toepassing der methode nog niet insluit een gunstig oordeel over een nationale toepassing ervan.

W. L. VALK.

DEVIEZENCONTRÔLE IN DUITSCHLAND.

Toen als gevolg van verschillende omstandigheden in de maanden Mei en Juni van dit jaar Duitschland's geldschieters op korten termijn een „run” op hun debiteuren ondernamen, en een opzegging van nagenoeg alle credieten dreigde, was de financiële toestand in dit land inderdaad uitermate hachelijk. De oplossing was niet gemakkelijk, moeilijker dan in Engeland, waar tenslotte geen algemeen bankroet dreigde, slechts een wegstroom van alle goud en daarna depreciatie van de munt. In Duitschland kon men het alternatief, dat eenigen tijd later te Londen, waar men zich plotseling in bijna dezelfde benarde positie bevond, werd uitverkoren, niet in practijk brengen. Engeland had in eigen valuta geleend, kon met steun van de circulatiebank — na verhooging van het ongedekte maximum der biljettencirculatie, waartoe men uit voorzorg ijlings overging — aan al zijn verplichtingen voldoen. De Deutsche debiteuren moesten voor het overgrote deel in buitenlandsche valuta betalen. Het losmaken der munteenheden van de goudwaarde zou dus niet alleen niet geholpen hebben, doch het opbrengen van de deviezen — waarvan de koers dan natuurlijk steeds meer zou zijn gestegen — zou den debiteuren immer moeilijker gevallen zijn. Terwijl Engeland tenslotte geen beteren uitweg zag dan opschorting van den gouden standaard, was er voor Duitschland alles aan gelegen de munt te handhaven, in de eerste plaats omdat de financiële situatie er niet door kon verbeteren, wanneer men de deviezenmarkt zou „vrijmaken”, en voornamelijk ook omdat, gezien de door de historie gepredisponeerde mentaliteit van de Duitschers, een beginnende depreciatie onmiddellijk in een catastrophale zou zijn ont-aard.

Het stond reeds dadelijk vast, dat het Duitschland onmogelijk was om zijn korte credieten af te lossen; voor dat vraagstuk was er van den beginne af aan geen andere oplossing dan: prolongatie van die credieten, hetzij vrijwillig door een Stillhalte-regeling, hetzij gedwongen door moratorium, en het eigenbelang der meeste crediteuren — dit geldt vooral voor de Engelse, die hun liquiditeit alleen konden handhaven door herdiscontabiliteit der accepten, waarvoor een moratorium een kink in den kabel zou hebben gebracht — wees in de richting van Stillhalteabkommen. Daarmee waren echter de moeilijkheden der Deutsche monetaire situatie nog niet uit den weg geruimd. Want toen eenmaal de onrust was gewekt, staken aan alle kanten nieuwe gevaren voor de Mark het hoofd op. Kapitaalvlucht door de Duitschers, hetzij door aankoop van buitenlandsch bankpapier, chèques, uitheemsche effecten of anderszins groeide in

de eerste Juli-dagen in niet te stuiten vaart; na de Bankfeiertage zou eerst recht de stroom begonnen zijn. Aan den anderen kant een krachtige verkoopdrang van Deutsche fondsen uit het buitenland, en verkoop van markensaldi, die niet onder de Stillhalteregeling vielen, of die men wilde spuien, voordat een Stillhalteregeling zou worden getroffen. Handelaars en industriëlen, die in het buitenland verkochten, hadden de neiging de opbrengst in deviezen over de grenzen te laten staan, maar de importen uit den vreemde moesten wel betaald worden; voor zoover in Marken was gekocht, hadden de uitheemsche verkoopters vanzelfsprekend de neiging om zich zoo snel mogelijk van het risico dier munt te ontdoen.

Het was dus duidelijk, dat zelfs, wanneer met de crediteuren-op-korten-termijn een overeenkomst werd gemaakt, de Mark nog geenszins veilig was, dat integendeel de toch reeds verlaagde gouddekking nog sterk zou moeten worden aangesproken, wanneer men de deviezenmarkt den vrijen loop liet, en de Mark op goudpariteit wilde handhaven. *Dies greep men naar het voor die gevallen gebruikelijk middel der deviezencontrôle, naar centralisatie van het geheele geldverkeer met het buitenland.* De regeering, die niet voor elken maatregel de sanctie van de wetgevende vergadering noodig had kon snel te werk gaan, en in korten tijd groeide een compleet stelsel Notverordnungen, die het deviezenverkeer regelden.

Twee dagen na afkondiging van de eerste verordening op financieel terrein — handelende over de Danat-Bank — zag de eerste Verordnung über den Verkehr mit ausländischen Zahlungsmitteln het licht, op 15 Juli. Sedertdien zijn verschillende verordeningen tegen de kapitaalvlucht afgekondigd, de verordeningen inzake de Bankfeiertage bevatten eveneens verschillende bepalingen, die op de deviezenmarkt betrekking hebben, terwijl tenslotte de materie meer samenvattend en grondiger werd geregeld in de Verordnung über die Devisenbewirtschaftung van 1 Augustus, aangevuld door een bijna met den dag stijgend aantal Durchführungsverordnungen. Al deze verordeningen bevatten een groot aantal uiteenlopende bepalingen, die men echter naar de strekking kan indeelen in eenige groepen. Hieronder volgt een beknopt overzicht van de regeling der deviezencontrôle.

De eerste groep bepalingen kan men samenvatten onder het hoofd: *Contrôle op de wisselkoersen.* Wil men de pariteit van een munt handhaven, maar weet men dat de vraag naar deviezen, indien die zich vrij op de markt mag uiten, grooter is dan het aanbod, dan is het een eerste eisch om een systeem van „Zwangskurse” in te voeren, en te voorkomen, dat handel in deviezen plaats vindt tegen andere koersen dan die officiële. De allereerste verordening bepaalde dan ook, dat de deviezenhandel *uitsluitend* door of door bemiddeling van de Reichsbank mocht plaats vinden, en door de door haar aangewezen credietbanken. Voorts werd verboden, deviezen te verhandelen tegen hoogere dan de door de Reichsbank vastgestelde koersen. Alle transacties in strijd met deze bepalingen gedaan zijn *nietig*, bovendien worden overtredingen met gevangenisstraf en geldboete gestraft. Aldus bleef de vaststelling van de waarde van de Mark althans op de inheemsche markt voorbehouden aan de Reichsbank, die kon zorgdragen dat de koers niet beneden het goudpunt daalde. In dit verband kan nog vermeld worden, dat bij dezelfde verordening alle termijnaffaires in deviezen verboden werden, terwijl later bij verordening van 20 Aug. deze transacties, mits met toestemming van de Devisenbewirtschaftungsstelle werden toegestaan.

De tweede groep maatregelen beoogt *alle deviezenvoorraden*, waarover Deutsche onderdanen de beschikking hebben *te centraliseeren bij de Reichsbank*, opdat deze ze in het belang van de gemeenschap kan aanwenden. De bedoeling was natuurlijk te voorkomen, dat de deviezen, die uit export vrij kwamen, ten-

slotte niet werden aangeboden, waardoor de betalingsbalans ondanks een groot uitvoeroverschot nog niet in evenwicht zou zijn gekomen. Alle in den vreemde geïnvesteerde kapitalen, voor zoover zij nog als geldsaldi werden aangehouden, werden voorts gemobiliseerd. Men is niet zoover gegaan, dat alle beleggingen in het buitenland tot verbetering der deviezenpositie werden opgeëischt; alleen op zeer beperkte schaal heeft men een „effectenmobilisatie” gelast. De Verordnung tegen die Kapital- und Steuerflucht van 18 Juli verlangde nl. dat, behalve buitenlandsch geld en vorderingen daarin binnen drie maanden vervallend, ook aan de Reichsbank ten verkoop zouden worden aangeboden buitenlandsche effecten sedert 12 Juli verworven. Deze bepalingen zijn sedertdien eenige malen verscherpt; zoo behoefde aanvankelijk deviezenbezit beneden de Mk. 20.000 niet te worden aangemeld, eind Augustus werd het minimum-aangifteplichtige bedrag op Mk. 1000 vastgesteld.

Tenslotte is daar de derde groep maatregelen, die ongetwijfeld de belangrijkste is: *contrôle op de vraag naar deviezen.* Het is heel gemakkelijk deviezenkoersen vast te stellen en op papier de Mark op pariteit te handhaven. Maar wil zulk een regeling niet ont-aarden in symptoombestrijding dan moet door de centrale bank redelijke vraag naar deviezen ook tegen de vastgestelde koersen worden voldaan. Dat aan alle vraag, die zich zou aandienen, niet zonder meer zou kunnen worden voldaan staat wel vast, al was het alleen maar door de factoren: kapitaalvlucht en terugtrekken van credieten op korten en langen termijn (dit laatste door effectenverkoop) door buitenlanders, die zich dan zouden inschakelen. Dat was inderdaad de groote moeilijkheid, waarvoor men zich ondanks de Stillhalteregeling bij voortdoring geplaatst zag: *de kans dat een verschuiving zou plaats vinden van de schuldenbalans naar de betalingsbalans.* Die verschuiving was trouwens de oorzaak van alle acute monetaire perikelen, die zich in de laatste maanden in verschillende landen openbaarden. De Reichsbank begreep, dat, indien de „handhaving van de Mark” geen holle phrase moest worden, de „lopende posten” van de betalingsbalans, dus goederenbeweging, en *rente en normale aflossing* (periodiek) op buitenlandsche schulden, tegen de officiële koersen moesten worden vereffend, alleen acute terugbetaling van schulden en kapitaalvlucht moesten worden geweerd, en daarvoor kon men deviezen weigeren.

De maatregelen, die beoogden deze moeilijke materie te reguleeren, kan men weer in twee categorieën onderscheiden, die welke de strekking hadden de vraag naar deviezen bij de Reichsbank te beperken (bescherming van den deviezenvoorraad) en die welke bedoelden het aanbod van Marken op niet-Duitsche markten te doen inkrimpen. Want dit zag men wel in, dat het niet voldoende was de vraag naar deviezen in Duitschland aan banden te leggen; wanneer het mogelijk zou zijn Markensaldi in onbeperkte mate op uitheemsche markten te „laten”, dan zou depreciatie van de valuta slechts in schijn vermeden zijn, en de Markenkoers elders in schrille tegenstelling hebben gestaan tot de pariteit, welke uit de Berlijnsche officiële deviezenkoersen kon worden afgeleid. Dat het niet steeds gelukt is om den **Markenkoers aan buitenlandsche beurzen op Berlijnsche pariteit te handhaven**, blijkt uit onderstaande koersen van de Mark te Amsterdam, vergeleken met de pariteit der Guldennotering te Berlijn:

	Amsterdam	Berlijn
8 September	58,85	58,89
10 September	57,85	58,89
23 September	56,75	58,80
24 September	55,75	58,77

De definitieve contrôle op den aankoop van deviezen werd bij de Verordnung über die Devisenbewirtschaftung van 1 Augustus ingesteld, nadat vier dagen tevoren de algemeene aangifteplicht terzake van ver-

plichtingen aan het buitenland, hetzij in Mark of deviezen was afgekondigd. Als „deviezen centrale” werd in het leven geroepen de Stelle für Devisenbewirtschaftung, die alle aanvragen voor deviezen te beoordeelen kreeg, dit instituut moest de goedkeuring voor deviezenaankopen geven. Hoewel de Bewirtschaftungsstelle slechts algemeene richtlijnen voor haar goedkeuringspolitiek ontving, werd op één punt zeer duidelijk haar taak omschreven: „Die Genehmigung ist zu erteilen soweit die ausländischen Zahlungsmittel oder Forderungen in ausländischer Währung bestimmt sind zur Zahlung von Zinsen und regelmäßigen Tilgungsbeträgen für langfristige Anleihen”. Voor zoover de deviezen voor goederentransacties gevraagd werden, moest het algemeen maatschappelijk belang in het oog worden gehouden. In deze verordening werd voorts bepaald, dat over deviezen anders dan door aankoop bij de Reichsbank verkregen alleen mag worden beschikt met toestemming van de Devisenstelle; buitenlandsche effecten niet aan Duitse beurzen genoteerd mogen slechts met haar toestemming worden verworven, over gevestigd bezit in die fondsen mag niet worden beschikt zonder haar toestemming. Een volgende bepaling had ten doel den *Markenkoers elders te beschermen*: vorderingen in Mark mogen zonder toestemming van de Devisenstelle niet overgedragen worden op een rekening door een buitenlander aangehouden, bankgiro's ten gunste van zulk een rekening zijn evenmin zonder die toestemming toegelaten; aan de toestemming van dit lichaam is voorts onderworpen het beschikken door buitenlanders over hun Markentegoed (deze regeling ging vooraf aan de Stillhalterregeling en is daarvan een voorlooper). Deze regeling met de splitsing tusschen „altes Konto” en „neues Konto”, die aanvankelijk bedoeld was als hulpmiddel voor inkrimping van de biljettencirculatie, werd thans dienstig gemaakt aan de beperking van het bezit aan verkoopbare Markensaldi door buitenlanders. Alleen over saldi na 16 Juli ontstaan konden buitenlanders beschikken, maar sedert dien datum was ook het overboeken van saldi op zulke rekeningen aan zeer strenge bepalingen onderworpen!

Ondanks al deze regelingen ging de deviezenpositie der Reichsbank achteruit. Terwijl het overschot op de handelsbalans 200 à 300 miljoen per maand beliep en voor rente en aflossing op leeningen naar schatting circa 90 miljoen per maand noodig is, daalde de deviezenvoorraad, hetgeen bij de Reichsbank onrust wekte. Ten deele ligt de verklaring in het feit, dat volgens de Stillhalterregeling op de nostrosaldi geleidelijk aflossingen worden betaald (de eerste maand 25 pCt. en daarna 15 pCt. per maand), maar ondanks de strenge voorschriften bleek, dat toch nog andere dan de „loopende posten” van de betalingsbalans uit den deviezenvoorraad van de Reichsbank werden geput, terwijl het koersverloop van de Mark aan vreemde beurzen bewees, dat ook bij de regeling der „vrijmaking” van Markensaldi nog lacunes moesten zijn. Daar men reden had om aan te nemen, dat het *voornamelijk de kapitaalsverschuivingen waren, die het lek deden ontstaan*, werd tenslotte op 10 November de zevende Durchführungsverordnung op de deviezenverordening afgekondigd. Hierin werd bepaald: dat een buitenlander over een Markensaldo ontstaan uit verkoop van effecten slechts mag beschikken met goedkeuring der Devisenstelle; het Sperrkonto voor buitenlanders herleeft dus weer. Voorts is bepaald, dat binnenlandsche effecten, die uitsluitend of naar keuze van den houder in buitenlandsche munt betaalbaar zijn, niet gekocht mogen worden zonder toestemming van de Devisenstelle. Deze bepaling beoogt onder anderen paal en perk te stellen aan de aankopen van obligatiën van „buitenlandsche leeningen” door de Duitse debiteuren dier leeningen, welke bij de vigeerende koersen een groote winst kunnen maken door inkoop. Daarop is ook aangedrongen door Amerikaansche

bankiers, die er bezwaar tegen hadden, dat Duitschland's deviezen aldus werden gebruikt om lange leeningen te amortiseeren, terwijl hun korte credieten onder de Stillhalterregeling vielen.

Uit de aanmerkelijk gunstiger stemming voor de Mark in de laatste dagen zou men geneigd zijn op te maken, dat de nieuwste bepalingen effect sorteeren, maar in deze moeilijke materie zullen ongetwijfeld nog meerdere noodverordeningen moeten volgen, alvorens alle lekken gestopt zijn. In zoverre is de Duitse regeling van bijzonder belang, omdat het probleem niet meer zuiver lokaal is, doch bijna alle centraal-Europeesche landen tot deviezencontrole moesten overgaan, terwijl Denemarken nu ook schijnt te moeten volgen!

C. A. KLAASSE.

Amsterdam, 16 November.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE RANDSTATEN TIJDENS DE VALUTA-CRISIS.

Dr. W. Bickerich te Berlijn schrijft ons:

De circulatiebanken van Estland, Letland en Lithauen konden tot dusverre den gouden standaard handhaven, ondanks het feit, dat deze landen, wat hun uitvoer betreft, in dezelfde mate van de Engelsche markt afhankelijk zijn als Zweden, Noorwegen, Denemarken en Finland. Het grootere weerstandsvermogen van de valuta's dezer landen berust uit den aard der zaak ten deele op dezelfde monetaire overwegingen als in Duitschland, nl. op de vrees, dat het loslaten van den gouden standaard een paniek zou veroorzaken onder de bevolking, die de vorige inflatie nog niet vergeten is, en anderzijds ook op de overweging, dat men, daar de schulden in Ponden grooter zijn dan de vorderingen in Ponden, uit de waardevermindering van het Pond en de Kroon voordeel trekt.

In ieder geval is ook van groote beteekenis, dat deze landen weinig bij het internationale crediet- en kapitaalverkeer betrokken zijn. De onzekerheid van hun politieke grondslag en van hun financiën, die vroeger zeer tot hun nadeel afbreuk heeft gedaan aan hun credietwaardigheid, heeft zich te hunnen voordeele veranderd. Deze landen hebben eigenlijk slechts buitenlandsche leeningen op langen termijn van Ivar Kreuger gekregen — met uitzondering van de levensmiddelen- en munitieleveringen, waarmede de regeringen van de Ver. Staten, Engeland en Frankrijk deze staten in 1919—'21 er bovenop hebben geholpen en welke later in amortisatieleeningen zijn omgewisseld. Estland kreeg in 1930 een 6 pCt. leening van Kr. 7 miljoen à 92 pCt., Letland in 1929 \$ 6 miljoen op dezelfde voorwaarden en Lithauen \$ 6 miljoen tegen een rente van 6 pCt. à 93 pCt. Op de koerslijsten van de internationale beurzen komen deze landen slechts voor met de 7 pCt. staatsleening van Estland van 1927. (Een tranche à £ 700.000.— werd in Londen en Amsterdam geplaatst, \$ 4 miljoen in New-York, beide tegen 94,5 pCt.). Deze leening heeft echter, doordat zij door tusschenkomst van den Volkenbond en met dezen als trustee tot stabilisatie van de valuta werd opgenomen, feitelijk officieus het karakter van een regeeringsleening. Verder is het particulier kapitaal slechts in den vorm van blijvende deelnemingen of op korten termijn naar deze landen gevloeid.

De betalingsbalans van deze drie landen, welke van de kapitaalverplaatsingen tot dusverre betrekkelijk weinig invloed heeft ondervonden, heeft kort voor het intreden van de crisis een flinken steun gekregen door het Hoover-moratorium, waardoor het grootste gedeelte van den dienst van de buitenlandsche schulden aan de Ver. Staten en Engeland — de schuld aan Frankrijk is reeds bijna geheel afgelost — voor een jaar werd opgeschort. Estland spaart hierdoor Kr. 3,6 miljoen op een dienst van de staatsschuld van Kr. 6,8 miljoen, Letland Lat's 3,25 miljoen op een dienst van

de staatsschuld van Lats 5,2 miljoen. Voor Lithauen zijn geen nauwkeurige cijfers bekend. Op 1 Januari 1931 bedroegen de schulden aan de Ver. Staten en Engeland Lit 65 miljoen. Tweederden van de opbrengst der Kreuger-leening (Lit 55 miljoen) is echter eerst in 1931 in de schatkist gevloeid. Behalve de rente van deze leening moet gedurende het Hoover-jaar slechts rente voor een door Lithausche emigranten in Amerika verstrekte 5 pCt. leening van ongeveer Lit 1 miljoen worden betaald. Voor Lithauen betekende het feit, dat de laatste tranches van zijn Kreuger-leening eerst betaalbaar waren, nadat in de crediteuren-staten de run op hun tegoed in het buitenland reeds was begonnen, een buitengewone verlichting.

Bovendien bleef tengevolge van de geringe kapitaalverstreking door het buitenland de levensstandaard der bevolking laag, zoodat de Randstaten thans in staat zijn, zelfs bij de hevige prijsdaling op de wereldmarkt te concurreren. Daardoor hebben zij, wat den boteruitvoer naar Duitschland betreft, met den Deenschen landbouw, die tengevolge van groote schulden hoge productiekosten heeft, in 1930 en 1931 scherp kunnen concurreren. Typeerend hiervoor is, dat er in Lithauen, welks voornaamste afzetgebied Duitschland is, tot September zelfs, mede als gevolg van het binnenkomen van de opbrengst der Kreuger-leening, een hoogconjunctuur heerschte. Terwijl in het naburige Duitschland meer dan tweemaal zooveel werklozen zijn dan het aantal inwoners van Lithauen bedraagt, had Lithauen in den nazomer van 1931 met een gebrek aan arbeidskrachten te kampen, hetgeen inzonderheid in het zeer levendige bouwbedrijf veel waar te nemen, terwijl de regeering pogingen deed om het wegtrekken van arbeidskrachten naar het buitenland te bemoeilijken.

Ondanks de groote overeenkomst in de economische structuur van deze landbouwstaten heeft de buitenlandsche wisselportefeuille zich als reactie op de gebeurtenissen op de internationale geldmarkten zeer verschillend ontwikkeld. Opmerkelijk is, dat Estland door de Pondencrisis het zwaarst werd getroffen, hoewel het tot dat tijdstip zijn deviezenportefeuille aanzienlijk heeft kunnen vergrooten, den schok van de Duitse crisis bijna zonder eenige moeite heeft kunnen doorstaan, en zelfs de particuliere bankinstellingen haar rentetarieven op 1 September nog met 1 pCt. hadden kunnen verlagen. De handelsbalans van Estland was gedurende de eerste zes maanden van 1931 met een bedrag van Kr. 3,6 miljoen actief. De Bank van Estland beschikte op 15 September over Kr. 20,7 miljoen aan deviezen tegen Kr. 16,2 miljoen een jaar tevoren. Zij had haar deviezen echter voor het grootste gedeelte in Ponden belegd en moest ze derhalve op haar balans van 23 September ineens tot op Kr. 17,2 miljoen afschrijven. Bovendien bezat Reval in de bankiersfirma Scheel & Co. een binnenlandsche bank met internationalen naam, die in vriendschappelijke betrekkingen stond tot Mendelssohn en daardoor tot de Londensche City, zoodat de buitenlandsche banken er de voorkeur aan gaven, haar zaken over deze firma te laten loopen. Voor zooverre buitenlandsche financiers zich bij banken te Reval hadden geïnteresseerd, hebben zij zich in de meeste gevallen met verlies moeten terugtrekken. Na den val van de Commerzbank tegen het einde van het vorige jaar, waarbij Kreuger was geïnteresseerd (de directeur van deze bank had hem vroeger in zijn kwaliteit van Minister van Financiën het lucifermonopolie verschaft) is thans alleen nog de British Overseas Bank bij de Dorpater Bank betrokken. Juist deze omstandigheden hadden tengevolge, dat de buitenlandsche credieten in een snel tempo werden teruggetrokken, waardoor de firma Scheel gedwongen werd haar betalingen te staken.

In Letland daarentegen was tengevolge van de passiviteit van de handelsbalans (de uitvoer bedroeg ge-

durende de eerste helft van 1931 Lats 76 miljoen en de invoer Lats 97,9 miljoen) de deviezenportefeuille van de circulatiebank sterk verminderd. (Op 15 Sept. 1931 Lats 22,7 miljoen tegen Lats 46,9 miljoen op 15 Sept. 1930). Zij had deze vroeger voor ongeveer de helft in Ponden en in Dollars belegd en had daarna vooral haar Pondentegoed verminderd, zoodat zij thans slechts weinig heeft verloren. Als gevolg van haar niet zeer groote deviezenportefeuille was zij reeds in Juli niet in staat de particuliere bankinstellingen door uitbreiding van de bankbiljettencirculatie bij de run van de inleggers te helpen. Daar de buitenlandsche banken echter haar transacties in Riga via banken afwikkelde, die practisch dochterinstellingen van buitenlandsche financiële instellingen zijn (Lettländische Aktienbank-British Overseas, Rigaer Kreditbank-Scheel, Libausche Bank-Danatbank, Internationale Bank-Dresdner Bank), trachtte het buitenlandsche kapitaal deze instellingen te sparen. In de eerste plaats moest de regeering echter reeds in Juli een beperkt moratorium voor de betalingen van deze banken uitvaardigen, dat tot 16 Nov. werd verlengd.

Lithauen daarentegen is, hoewel de handelsbeweging met Duitschland het belangrijkste is, de Julicrisis vrij gemakkelijk doorgekomen, doordat de bedrijvigheid als gevolg van de uitbetaling van de Kreuger-leening nog in vollen gang was. De geringe passiviteit van zijn handelsbalans gedurende het eerste halfjaar van 1931 (invoer Lit 139 miljoen; uitvoer Lit 137 miljoen) wijst daarom op een gunstigen toestand. Ook de vermindering van de deviezenportefeuille (Lit 57,6 miljoen op 15 Sept. 1931 tegen Lit 89,9 miljoen op 15 Sept. 1930; tegelijkertijd nam de goudvoorraad toe van Lit 35,3 tot Lit 39,5 miljoen) is op zichzelf geen ongunstig verschijnsel. Daar dit jaar echter reeds 29 pCt. van den uitvoer naar Engeland ging tegen slechts 19 pCt. in 1930, heeft de Pondencrisis in September een terugslag veroorzaakt. De Bank van Lithauen heeft de herdisconteering van wissels voor de financiering van den invoer gestaakt. Toch verkeert Lithauen in bijzonder gunstige omstandigheden, omdat zijn buitenlandsche schuld op korten termijn bijna uitsluitend uit handelsschulden bestaat en de valuta door kortlopende buitenlandsche credieten dus slechts weinig gevaar loopt. Terwijl de toekomst van de Letlandsche en Estlandsche valuta voornamelijk zal afhangen van hetgeen na het beëindigen van de moratoria voor de banken te Riga, resp. de bank Scheel zal geschieden, behoeft Lithauen het vraagstuk van zijn valuta thans slechts uit een oogpunt van „Konkurrenzfähigkeit” op de wereldmarkt te beschouwen.

BOEKAANKONDIGING.

R. M. Noto Soeroto. Van Overheersching naar Zelfregeering. (’s-Gravenhage 1931; N.V. Adi-Poestaka Uitgeverij van het Nederlandsch Indonesisch Verbond).

In de opstellen, die in dezen bundel vereenigd zijn, openbaart zich een streven, dat men ook van Nederlandsche zijde haast niet genoeg kan waardeeren. Ook van Nederlandsche, want van inheemschen denken zou men een zoo sympathiek mogelijk tegemoet treden van de hier ontwikkelde gedachten in de eerste plaats verwachten. Intusschen schijnt, zonderling genoeg naar onze meening, noch aan de eene noch aan de andere zijde veel instemming met des schrijvers denkbeelden gebleken te zijn. Nederlandsche critici schreven den Heer Noto Soeroto op grond van een hem als einddoel voor oogen staand „Indonesië”, zichzelf regeerend binnen het Koninkrijk der Nederlanden, eene anti-Nederlandsche gezindheid toe; onder zijn eigen landgenooten waren er, die hem als verrader

van de onder zijn volk levende idealen brandmerkten.

Toch wordt hier een hoogst merkwaardige en, naar wij meenen, na die van den Heer Ritsema van Eck eenige poging gedaan om een schets te geven van eene staatsinrichting voor Nederlandsch-Indië, waarbij niet gecopieerd is naar West-Europeesche voorbeelden, doch gebouwd wordt op den in het land en de sociale verhoudingen aldaar, zoomede in den Oosterschen volksgeest aanwezige grondslagen. Een poging, die men meer of minder geslaagd kan achten, maar die waard is om rustig op haar verdiensten te worden beschouwd en niet zonder meer met enkele woorden terzijde geschoven.

Veel van de kritiek, die van Nederlandschen kant werd geoeffend op de nieuwe bestuursinrichting van Nederlandsch-Indië, maakt de Heer Noto Soeroto tot de zijne. De verzwakking van het gezag der adatbesturen, in het bijzonder van de Javaansche aristocratie, het invoeren van democratische besturende raden, niet passend bij den geest, waarmede de Oosterling tegenover het gezag staat, de overschatting van den invloed van een onderwijs, dat intellectueele krachten leverde in hoeveelheid en hoedanigheid, waarvoor in de eigen samenleving geen plaats was, het overbrengen van een min of meer parlementairen bestuursvorm naar sociale verhoudingen, waarin de grondslag voor dat stelsel, de samenhoorigheid ondanks alle onderlinge geschillen, ontbreekt, dat alles ziet hij als nadeelen van de staatkundige hervormingen van den jongsten tijd. Bekende klanken hoort de Nederlandsche lezer in die kritiek, waarin hij met instemming op verschillende plaatsen woorden van Dr. Colijn aangehaald vindt.

Daartegenover kan men echter kennis nemen van een systeem, dat de schrijver als opgebouwd op den bodem, dien de Indonesische — liever zouden wij zeggen: voorshands de Javaansche — wereld oplevert, geschikt acht voor geleidelijke doorvoering en dat naar zijn oordeel ontwikkelingsmogelijkheden voor de toekomst biedt. Hij noemt dat een aristo-democratisch stelsel.

Uitgaande van de adateenheden op Java, de desa's, bepleit hij eene organische samenstelling vanwege de in een regentschap, door hem opgevat als adateenheden — wat het in zekeren zin wel geacht kan worden te zijn — vereenigde dorpen van een regentschapsraad, niet als met den regent samen besturend lichaam, doch als belast met de keuze van den regent, in wien dan zoowel wetgevende als besturende bevoegdheid binnen dat ressort verenigd worden. Deze keuze behoeft in zijn gedachtengang bekrachtiging vanwege het hogere besturende ressort, den bestuurder van het gouvernement, waarbinnen een door de regentschapsraden gekozen, eveneens niet-medebesturende raad op zijne beurt een gouverneur aanwijst, behoudens diens erkenning vanwege het hooger gezag. En ook deze laatste raden kiezen weer een „grootgouverneur” over Java met een overeenkomstigen raad naast zich. Zoo komt uit de traditioneele adatbesturen der desa's in enkele trappen een bestuursvorm voort, die, naar de schrijver vertrouwt, het gezag in handen zal laten van de aristocraten, liever de aristoi, onder de bevolking, die nog altijd, zoolang zij hunne taak behoorlijk verrichten, het volle vertrouwen van de bestuurden genieten. Zou men te eeniger tijd bemerken, dat de intellectueel gevormden de oude

MAANDCIJFERS.

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs.¹⁾

	Banken	Electriciteit	Handels-ondern.	Industrie	Kunstzijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheepvaart	Suiker	Tabak	Thee
Jaargemiddelde												
1929	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
1930	149.4	257.7	125.6	264.9	87.4	177.2	371.1	110.7	82.6	292.9	361.3	357.2
Januari 1930	155.8	289.6	143.8	311.7	107.6	211.2	398.2	142.5	102.1	354.4	413.8	396.1
Februari	159.9	278.6	144.2	302.7	103.9	219.-	389.5	154.8	96.6	365.	428.-	392.4
Maart	157.3	268.5	134.7	291.5	93.2	205.5	386.5	145.1	91.9	346.3	421.2	406.4
April	158.7	283.6	140.4	305.4	100.1	200.8	411.8	142.3	92.3	340.6	423.-	405.7
Mei	156.8	267.6	129.1	281.0	98.1	184.0	402.2	127.5	91.5	309.5	388.4	396.9
Juni	147.7	255.3	123.2	261.7	86.7	170.5	389.4	109.3	83.4	281.2	359.-	344.4
Juli	148.3	257.6	125.8	265.3	93.7	170.9	393.7	106.3	81.5	285.1	356.9	342.9
Augustus	145.8	248.3	116.7	251.7	87.2	162.8	376.9	85.2	75.1	261.3	325.4	306.0
September	142.7	245.9	110.6	246.3	79.1	154.3	360.2	70.3	73.6	236.1	315.9	312.5
October	142.5	241.9	109.8	235.4	67.5	149.2	336.4	77.2	70.7	244.9	317.2	341.3
November	142.4	235.3	116.7	221.4	70.3	153.8	309.3	85.5	69.3	251.8	312.-	329.1
December	134.6	220.7	111.6	204.3	60.8	144.7	299.3	82.5	63.4	238.8	274.7	312.4
Januari 1931	137.2	220.4	110.9	199.-	57.4	149.1	290.7	75.8	63.5	223.8	274.-	280.5
Februari	140.7	239.9	117.5	217.5	69.7	167.5	307.3	80.2	65.6	238.4	307.8	292.1
Maart	143.-	248.6	124.3	223.2	78.9	176.7	288.3	81.4	63.9	243.3	306.2	290.7
April	139.4	238.4	113.5	207.3	84.4	172.4	253.9	58.5	57.5	219.5	299.8	283.4
Mei	132.7	222.5	95.1	178.8	76.2	159.6	220.-	50.5	54.3	190.9	275.9	251.-
Juni	127.5	217.5	89.-	165.1	68.7	150.8	208.6	48.4	53.1	191.3	262.4	249.7
Juli	126.4	228.8	100.2	168.8	70.6	163.6	218.2	58.5	55.8	208.9	254.2	262.9
Augustus	113.2	210.9	88.2	151.2	65.-	147.6	194.7	44.4	48.-	178.4	218.4	247.-
September	95.3	190.1	73.6	126.1	60.9	118.9	147.9	31.7	37.3	134.-	168.7	220.1
October	89.1	181.3	71.7	125.3	49.2	107.8	140.7	32.6	34.7	122.1	174.7	222.2
November	93.2	184.2	75.4	135.4	48.9	120.1	133.6	32.9	34.9	125.9	196.3	237.2

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer. 2 Januari 1931 f 3.591.712.000 = 100.

7 Januari	103.2	4 Maart	109.3	6 Mei	94.9	1 Juli	95.1	2 Sept.	75.8	4 Nov.	63.5
14	102.-	11	108.3	13	94.6	8	93.2	9	67.6	11	67.2
21	102.9	18	110.4	20	91.-	15	86.7	16	63.6	18	65.9
28	105.7	25	109.5	27	88.3	22	88.6	23	64.-	25	62.4
4 Febr.	107.6	1 April	107.2	3 Juni	82.4	29	84.5	30	62.8		
11	111.2	8	106.3	10	85.-	5 August.	80.5	7 October	63.5		
18	109.6	15	104.3	17	85.5	12	80.1	14	63.8		
25	109.2	22	96.4	24	90.8	19	81.-	21	66.2		
		29	94.5			26	79.6	28	63.1		

¹⁾ Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

besturende geslachten, wien het gezag krachtens traditie toekomt, verdrongen, dan zou dat het bewijs vormen van een nieuw inzicht onder de bevolking, dat zich dan ook als vanzelf zou kunnen openbaren. Deze bestuursvorm zou, naar de schrijver meent, den Javaanschen bestuurders de noodige kracht en ruggegraat geven, in de eerste plaats tegenover de aan hun gezag onderworpenen, wier vertrouwen zij zouden blijken te genieten, in de tweede plaats echter tegenover het centrale, door hem voorshands slechts als Nederlandsch geziene gezag, dat dan in hen meer dan in het huidige systeem de vertrouwensmannen van het volk zou hebben te zien.

Het zou ons te ver voeren den Heer Noto Soeroto geheel te volgen bij de uitwerking van zijn stelsel. Genoeg zij te vermelden, dat hij van meening is, dat analoog aan het voor Java bepleite systeem geleidelijk een bestuur over verschillende deelen van Nederlandsch-Indië in gelijken geest zou kunnen worden georganiseerd en hoe dit op den duur zou uitgroeien tot een Indonesisch gemeenebest, waarin echter voor Chineezers en andere Oosterlingen, evenals voor Nederlanders, die Indië als hun vaderland zouden beschouwen en als Indonesiër genaturaliseerd zouden willen worden, plaats is. Dat zelfregeerend gemeenebest zou als aan de andere staatsdeelen gelijkgerichtig zijn plaats in het Koninkrijk innemen, waarbij op den duur ook een Indonesisch Gouverneur-Generaal den band met de Kroon zou vormen.

Wij voelen tegen dit stelsel in zijn geheel zonder twijfel eenige bedenkingen. De door den schrijver uitgesproken erkenning, dat dit Indonesië een scheping is van Nederland, gepaard aan het feit, dat hij daarbinnen verschillende cultuurkringen erkent, doet ons twijfelen aan de mogelijkheid van zoodanige inwendige samenhoorigheid, dat daardoor het Nederlandsch gezag als bindend orgaan in afzienbaren tijd zelfs in de gedachte zou kunnen worden uitgeschakeld. Ook komt het ons voor, dat de tegenstelling, die bijv. uit het belijden van Christendom en Islam door verschillende volkeren en volksdeelen geboren wordt, over het hoofd is gezien, om van verschil van socialen, economischen en anderen ingrijpenden cultureelen aard maar niet te spreken.

Maar dit alles raakt bijzonderheden en de Heer Noto Soeroto is de eerste om te erkennen, dat slechts geleidelijke toepassing van zijne denkbeelden kan worden overwogen. Als men zich dan die geleidelijkheid slechts lang genoeg denkt, kan men den verderen gang van zaken overlaten aan de mogelijkheden, die de toekomst zal opleveren en aanvangen met het thans praktisch bereikbare. Dat is misschien voor het oogenblik niet veel meer dan de hervorming van het regentschapsbestuur op Java in den geest des schrijvers, al zal ook dit na de historie der laatste jaren stellig verzet in intellectueele kringen uitlokken. Anderzijds zou het ons niet verwonderen, als er onder de besturende geslachten ook niet algemeen van sympathie met zijne gedachten zou blijken.

Doch hoe dat zij, het feit, dat hier van Indonesische zijde — de schrijver hecht zeer aan deze benaming — constructief werk is geleverd en een poging wordt gedaan om, geenszins tegenover het Nederlandsche bestuur, doch in nauwe samenwerking daarmee, een lijn van staatkundige ontwikkeling van Nederlandsch-Indië op de basis van de sociale en geestelijke grondslagen daar te lande uit te stippelen, verdient naar onze meening ten volle de aandacht van ieder, die zijne aandacht aan de politieke ontwikkeling van dit rijkdeel wijdt.

Mr. J. C. KIELSTRA.

Wageningen, November 1931.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST. (In duizenden guldens).

	September 1931		September 1930	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Nieuwe rekeningen.	1 931	—	1.522	—
Rekeningen op ult ^o .	179.833	—	163.404	—
Bijschrijvingen	2.518.909	481.719	2.102.070	443.430
a. Stortingen	1.055.188	114.060	880.543	108.999
b. Overschrijvingen.				
1. van and. rek. ¹⁾	1.463.591	344.129	1.221.381	314.678
2. van Ned. Bank.	130	23.480	146	19.707
c. And. onderwerpen	—	50	—	46
Afschrijvingen	1.568.316	473.957	1.313.111	448.948
a. Chèques	262.025	69.704	222.007	66.851
b. Overschrijvingen				
1. op andere rek. ²⁾	1.292.976	344.129	1.079.980	314.678
2. naar Ned. Bank	43	60.069	1.002	67.374
c. And. onderwerpen	12.372	55	10.122	45
Tegoed op ult ^o	—	127.283	—	104.347
Beleggingen	—	93.352	—	86.154

¹⁾ Hierin begrepen overschrijvingen uit het buitenland 4.132 met f 737 Aug. 1931 en 3.747 met f 675 Aug. 1930.

²⁾ Idem naar het buitenland 29.913 met f 3.090 Aug. 1931 en 24.449 met f 2.669 Aug. 1930.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1931				1930	1929	1914
	28 Nov.	23/28 Nov.	16/21 Nov.	9/14 Nov.	24/29 Nov.	25/30 Nov.	20/24 Juli
<i>Amsterdam</i>							
Partic.disc.	1 1/2	1 1/2	2 1/16-7/16	1 3/8-2	1 9/16-5/16	3 3/4-15/16	4 1/8-3/16
Prolong.	7/8	7/8-1 1/4	1 1/2	1 1/2-2	1 1/4-1 1/2	3 1/2-3 3/4	2 1/4-3 1/4
<i>Londen</i>							
Daggeld...	4 1/2-5	4 1/2-6	4-5 1/2	4 1/4-5 1/2	1 1/2 3	4 1/2-6 1/4	1 3/4-2
Partic.disc.	5 11/16-6	5 11/16-6	5 5/8-7/8	5 5/8-7/8	2 5/32 7/32	4 3/4-7/8	2 1/4-3 1/4
<i>Berlijn</i>							
Daggeld...	8 1/4-9	8-9 1/2	8-9 1/2	8-9 1/4	4-7 1/2	6-10	—
Maandgeld	8-11	8-11	8-11	8-11	—	—	—
Part. disc.	8	8	8	8	4 7/8	6 7/8-7	2 1/8-1/2
<i>Waren-wissel.</i>							
	8	7 1/2-8	8-1/2	6 1/2	5 1/4-3/8	7 3/8	—
<i>New York</i>							
Daggeld ¹⁾	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2-1/4	4 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic.disc.	3 1/8	3 1/8	3 1/8	3 1/4-4	2	4	—

¹⁾ Koers van 27 Nov. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York ^{*)}	Londen ^{*)}	Berlijn ^{*)}	Parijs ^{*)}	Brussel ^{*)}	Batavia ^{*)}
24 Nov. 1931	2.49 1/2	9.11	59.12 1/2	9.75 1/2	34.65	99 1/2
25 " 1931	2.49 1/2	9.18 1/2	59.10	9.76	34.66	99 1/2
26 " 1931	2.49 1/2	9.01	59.10	9.75 1/2	34.65	99 1/2
27 " 1931	2.49 1/2	8.84	59.02 1/2	9.74 1/2	34.62 1/2	99 1/2
28 " 1931	2.49 1/2	8.79	59.07 1/2	9.74	34.57 1/2	99 1/2
30 " 1931	2.49 1/4	8 5/7	59. —	9.73 1/2	34.52 1/2	99 1/2
Laagsted.w. ¹⁾	2.4865	8.40	58.80	9.71	34.45	99
Hoogsted.w. ¹⁾	2.49 9/10	9.21	59.20	9.77	34.70	99 9/10
23 Nov. 1931	2.49 9/10	9.11	59.02 1/2	9.75 1/2	34.60	99 1/2
16 Nov. 1931	2.49 7/10	9.39	59.12 1/2	9.76 1/2	34.65	99 1/2
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.2(3)	9.747	34.562	100

Data	Zwitserland ^{*)}	Weenen ^{*)}	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan ^{**)}	Madrid ^{**)}
24 Nov. 1931	48.32 1/4	35.25	7.38	1.49	12.85	21.05
25 " 1931	48.35	35.25	7.38	1.48	12.85	21.15
26 " 1931	48.35	35.25	7.38	1.48	12.85	21.15
27 " 1931	48.22 1/2	35.25	7.38	1.48 1/2	12.82 1/2	21.07 1/2
28 " 1931	48.27 1/2	35.25	7.38	1.48	—	—
30 " 1931	48.30	35.25	7.38	1.48	12.83	21. —
Laagsted.w. ¹⁾	48.15	—	7.32 1/2	1.44	12.75	20.80
Hoogsted.w. ¹⁾	48.40	—	7.42 1/2	1.50	12.90	21.40
23 Nov. 1931	48.37 1/2	35. —	7.38	1.49	12.85	21.20
16 Nov. 1931	48.57 1/2	35.25	7.38	1.48	12.85	21.55
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

^{*)} Notering te Amsterdam. ^{**)} Notering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors *)	Buenos-Aires *)	Mon-treal *)
24 Nov. 1931	—	—	—	—	—	2.20
25 " 1931	49.75	49.50	49.50	—	—	2.19
26 " 1931	49.—	48.75	48.75	—	—	2.—
27 " 1931	48.50	48.25	48.—	—	—	2.16
28 " 1931	48.75	48.25	47.50	—	—	2.19
30 " 1931	47.75	47.50	47.—	—	—	—
Laagsted.w.1)	47.—	47.—	46.50	—	—	2.10
Hoogste d.w.1)	50.—	50.—	49.—	—	—	2.22½
23 Nov. 1931	—	—	—	—	—	2.20
16 Nov. 1931	52.60	52.75	52.25	—	—	2.24
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95½	2.4878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.
Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op
1 December 1931 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank-disconto
Europa.				
Londen *)	£	12.10½	8.18	6
Berlijn *)	100 Mark	59.26	58.90	8
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.72½	2½
Brussel *)	100 Belga	34.59	34.50	2½
Luxemburg	100 Franc	48.—	6.90	—
Zürich *)	100 "	48.—	48.27½	2
Praag	100 Kronen	7.37½	7.38	6½
Weenen *)	100 Schilling	35.—	35.125	8
Boedapest	100 Pengö	43.51	—	8
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.48	8
Sofia	100 Leva	48.—	1.82½	9½
Belgrado	100 Dinar	4.379	4.45	7½
Istanbul	Turksch £	10.93	1.17½	—
Athene	100 Drachme	3.23	3.21	11
Milaan	100 Lira	13.09	12.82½	7
Madrid	100 Peseta	48.—	20.95	6½
Lissabon	Escudo	2.68½	0.07½	7
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	46.50	6
Oslo *)	100 "	66.67	47.—	6
Stockholm *)	100 "	66.67	46.—	6
Reickjavik	100 I.Jsl. Kr.	66.67	39.—	—
Warschau	100 Zloty	27.91	27.95	7½
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.75	8½
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	47.60	6-7
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	65.75	6½
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26½	4.85	8
Moskou	Tjervonets (10 Roebel)	12.80	12.85	—
Danzig	100 Gulden	48.42	48.50	5
Amerika.				
New-York *)	\$	2.4878	2.489½	3½
Montreal	Canad. \$	2.4878	2.14	—
Mexico	Mex. Dollar	1.24	0.89	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.05681	0.62	—
La Paz (Bolivia) 4)	Boliviano	0.9080	0.63	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.80753	0.15	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.28	—
Bogota (Columbia) 4)	Peso	2.42	1.95	—
Quito (Ecuador)	Suere	1.21	0.40	—
Lima (Peru) 3)	Sol 3)	0.69	0.63	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	1.07½	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.33	—
Paramaribo	Gulden	1.—	0.99½	—
Willemstad (Curag.)	Gulden	1.—	1.01½	—
San José (C. Rica)	Colon	1.16	—	—
Guatemala	Quetzal	2.48½	2.49	—
Managua (Nicar.) 4)	Cordoba	2.48½	1.70	—
San Salvador 4)	Colon	1.2440	1.04	—
Azië.				
Calcutta	Rupee	0.91	0.67	8
Batavia	Gulden I.C.	1.—	0.99½	4½
Kobe	Yen	1.24	1.24	6.51
Hong Kong	Dollar	—	0.67½	—
Shanghai	Taël	—	0.80	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.08	—
Manilla	Phil. Peso	1.214	—	—
Bangkok	Baht	1.10	0.92	—
Teheran (Perzië)	Kran	—	0.12½	—
Afrika.				
Kaapstad	£	12.10½	11.90	6
Alexandrië	Egypt. £	12.42	8.40	—
Australië.				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10½	6.29	—
Nieuw Zeeland	£	12.10½	7.40	—

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. 3) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg.
4) 1 Sol. = f 0.97½. 4) Zichtkoers.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
24 Nov. 1931	3.69	3,91½/16	23,75	40,11½
25 " 1931	3.62	3,917/16	23,75	40,12½
26 " 1931	—	—	—	—
27 " 1931	3,54¼/4	3,91	23,75	40,14
28 " 1931	3,52¼/4	3,91	23,78	40,16
30 " 1931	3,39¼	3,91	23,75	40,22
1 Dec. 1930	4,8515/88	3,94	23,94	40,36
Muntpariteit	4,8667	3,90½	23,81¼	40½/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	14 Nov. 1931	21 Nov. 1931	23 Nov. 1931 Laagste	28 Nov. '31 Hoogste	28 Nov. 1931
Alexandrië	Piast. p. £	97¼	97¼	97½	97½	97¼
Athene	Dr. p. £	315	300	260	310	270
Bangkok	Sh. p. tical	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2
Budapest	Pen. p. £	25	25	25	25	25
Buenos Aires	d. p. \$	39	37½	37½	39	38½
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6½/32	1/6½	1/6½/16	1/6½/16	1/6½/32
Constantin	Piast. p. £	775	775	735	765	735
Hongkong	Sh. p. \$	1/5½	1/4	1/3½	1/5½	1/4½/16
Kobe	Sh. p. yen	2/7½/16	2/7½/16	2/7½	2/10½	2/10½
Lissabon	Escu. p. £	109¾	109¾	109¾	110¼	109¾
Mexico	\$ per £	9.25	10.25	9.—	10.50	9.25
Montevideo	d. per £	28¼	28	27¼	30¼	30
Montreal	\$ per £	4.19	4.23	4.06	4.23	4.07½
Rio de Janeiro	d. per Mil.	320/32	361/64	37½	4½	3½/16
Shanghai	Sh. p. tael	1/11¼	1/9	1/8½	1/10½	1/10½/32
Singapore	id. p. \$	2/4½	2/4½	2/4	2/4¼	2/4½
Valparaiso 1)	\$ per £	31.—	30.80	29.50	30.70	29.50
Warschau	Zl. p. £	34	34	30	34	31

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

	Londen 1)	N.York 1)		Londen
24 Nov. 1931	181½/16	30½	24 Nov. 1931	113½
25 " 1931	187½/16	29½	25 " 1931	111/10
26 " 1931	189½/16	—	26 " 1931	114½
27 " 1931	19½/8	29½	27 " 1931	115/-
28 " 1931	19½/8	29½	28 " 1931	116/6
30 " 1931	18½/16	28½	30 " 1931	117/11
1 Dec. 1930	16¼	347½	1 Dec. 1930	85/19½
27 Juli 1914	24½/16	59	27 Juli 1914	84/11

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	15 Nov. 1931	23 Nov. 1931
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	/ 28.445.841,44	/ 28.045.311,49
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 173.493,63	" 19.400,71
Voorschotten aan Ned.-Indië	" 124.681.264,12	" 125.215.864,56
Id. aan Suriname	" 12.752.241,92	" 12.435.859,96
Id. aan Curaçao	" 7.796.913,82	" 8.799.231,48
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl.	" 115.823.797,12	" 115.401.257,12
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen	" 24.482.332,11	" 26.173.787,73
Vordering o/h. Alg. Burg. Pensioen f.)	" 11.751.671,34	" 3.625.689,40
Id. op andere Staatsbedrijven 1)	" 21.205.705,51	" 26.286.963,88
Verplichtingen.		
Voorschot van De Nederl. Bank ing. art. 16 van haar octrooi	—	—
Daagdeleningen	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	/ 164.934.000,-	/ 172.234.000,-
Schatkistpromessen in omloop	" 251.040.000,-	" 245.040.000,-
Waarvan rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank geplaatst	—	—
Zilverbons in omloop	" 2.133.553,-	" 2.118.194,50
Schuld op ult. Oct. '31 aan de gem. verstrekt wegens voor haar door de Rijksadm. geheven gem. ink. belast. en op. op de Rijksink. bel.	" 6.489.184,85	" 6.489.184,85
Schuld op ult. Oct. '31 aan de gem. verstrekt wegens aan haar uit te keeren hoofdsom der person. bel. aand. in de hoofds. der grondbel. ender gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	" 2.902.364,86	" 2.902.364,86
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen f.)	—	—
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	" 57.324.973,10	" 51.807.984,79
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	" 941.165,78	" 941.165,78
Id. aan diverse instellingen 1)	" 4.935.713,19	" 4.838.260,51

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NERDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	22 Nov. 1931	29 Nov. 1931
Vorderingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas	f 41.019.000,—	—
w.o. muntbiljetten	" 651.000,—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 125.229.000,—	f 126.841.000,—
Schatkistpromessen	" 24.375.000,—	" 24.375.000,—
Schatkistbiljetten	" 15.570.000,—	" 15.570.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 4.537.000,—	" 4.520.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 858.000,—	" 858.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 773.000,—	" 696.000,—
Voorrecht van de lavasche Bank.	" 3.271.000,—	" 3.078.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 30 November 1931

		Activa.		
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f	86.922.552,40		
	Bijbkn. „	6.440.183,01		
	Ag.sch. „	12.620.917,15		
			f	105.983.652,56
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—
Idem eigen portef. f		66.412.799,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				66.412.799,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f	52.658.068,55		
	Bijbkn. „	7.737.159,02		
	Ag.sch. „	53.034.355,07		
			f	113.429.582,64
Op Effecten		112.226.558,63		
Op Goederen en Spec.		1.203.024,01		113.429.582,64
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	94.691.190,—		
Muntmat., Goud		806.462.623,64		
			f	901.153.813,64
Munt, Zilver, enz.		27.499.222,41		
Muntmat., Zilver				—
				928.653.036,05 ¹⁾
Belegging 1/3 kapitaal, reserves en pensioenfonds				27.052.940,66
Gebouwen en Meub. der Bank				5.000.000,—
Diverse rekeningen				52.273.710,79
			f	1.298.805.721,70
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		7.563.205,59		
Bijzondere reserve		8.000.000,—		
Pensioenfonds		7.496.574,64		
Bankbiljetten in omloop		1.050.772.165,—		
Bankassignatiën in omloop		117.814,09		
Rek.-Cour. Het Rijk	f	11.911.335,37		
saldo's: Anderen		187.220.349,13		199.131.684,50
Diverse rekeningen				5.724.277,88
			f	1.298.805.721,70

Beschikbaar metaalsaldo f 428.352.544,10
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. „ 1.070.881.360,—
¹⁾ Waarvan in het buitenland f 165.209.114,27.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
30 Nov. '31	94.691	806.463	1050.772	199.249	428.353	74
23 „ '31	94.691	782.489	1023.132	225.651	405.496	72
16 „ '31	94.692	777.550	1037.478	216.809	398.384	71
9 „ '31	94.692	769.709	1058.273	205.681	386.650	70
2 „ '31	94.692	761.393	1092.509	182.896	374.395	69
26 Oct. '31	94.692	741.178	1037.043	219.885	362.525	68
1 Dec. '30	64.631	361.504	854.999	32.949	94.907	50 ^{1/2}
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.621	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schakelst-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
30 Nov. 1931	105.984	—	113.430	66.413	52.274
23 „ 1931	110.228	—	109.067	75.124	65.649
16 „ 1931	118.712	—	110.656	78.619	62.288
9 „ 1931	132.748	—	112.806	81.549	60.647
2 „ 1931	136.141	—	125.918	88.464	56.258
26 Oct. 1931	145.089	—	118.461	99.840	44.040
1 Dec. 1930	48.378	—	118.542	247.866	40.839
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaat van 4 Jan. '29 weder op de basis van ²⁾ metaaldekking. ³⁾ Sluippost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
24 Oct. 1931..	901	1.163	752	1.019	389
17 „ 1931..	899	1.196	691	1.020	378
10 „ 1931..	900	1.243	690	1.020	354
3 „ 1931..	903	1.410	589	1.027	379
25 Oct. 1930..	900	1.208	618	880	544
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluippost der activa.**JAVASCHE BANK.**

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
28 Nov. 1931	177.700		234.200	29.000	72.420
21 „ 1931	176.900		235.000	28.200	71.620
14 „ 1931	176.400		240.800	25.900	69.720
31 Oct. 1931	132.114	42.557	238.535	27.549	68.237
24 „ 1931	132.441	43.405	238.216	28.652	69.099
17 „ 1931	134.187	40.656	243.256	23.288	68.224
10 „ 1931	129.111	43.059	246.361	21.356	65.083
29 Nov. 1930	138.771	37.340	254.501	41.885	57.556
30 Nov. 1929	140.370	26.293	296.714	61.927	23.207
25 Juli 1914	22.067	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
28 Nov. 1931		72.700		***	68
21 „ 1931		73.900		***	67
14 „ 1931		77.400		***	66
31 Oct. 1931	8.979	3.060	41.870	32.039	66
24 „ 1931	9.072	6.046	42.246	27.978	66
17 „ 1931	9.249	5.313	42.306	28.334	66
10 „ 1931	9.582	7.771	44.228	28.823	64
29 Nov. 1930	9.016	31.259	42.843	42.180	59
30 Nov. 1929	8.093	30.463	115.758	42.820	46
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa.**BANK VAN ENGELAND.**

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
25 Nov. 1931	121.684	354.401	41.309	12.698	31.233
18 „ 1931	121.771	354.615	41.089	12.068	31.000
11 „ 1931	121.837	357.195	39.503	11.677	29.356
4 „ 1931	121.909	358.857	36.833	10.751	32.090
28 Oct. 1931	136.937	356.031	54.646	10.548	34.063
21 „ 1931	137.035	355.231	55.443	10.422	29.047
26 Nov. 1930	157.573	351.125	65.444	6.081	22.236
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
25 Nov. '31	56.581	27.034	59.844	38.140	42.283	33 ¹³ / ₁₀
18 „ '31	51.006	21.213	59.662	37.617	42.156	35 ^{1/2}
11 „ '31	54.996	19.143	60.461	38.343	39.641	33 ¹⁹ / ₃₂
4 „ '31	57.826	19.877	60.936	40.209	38.052	31 ¹³ / ₃₂
28 Oct. '31	50.536	17.254	63.478	52.645	55.906	41 ²⁹ / ₃₂
21 „ '31	53.801	19.094	60.515	52.777	56.804	42 ²⁹ / ₃₂
26 Nov. '30	34.596	18.896	55.901	36.813	66.448	50 ^{1/2}
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**BANK VAN FRANKRIJK.**

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
13 Nov. '31	67.580	932	13.095	18.297	11.326	2.799	3.200
6 „ '31	67.581	932	13.374	17.912	11.051	2.865	3.200
30 Oct. '31	64.648	931	14.857	21.553	12.744	2.712	3.200
23 „ '31	63.884	928	15.631	20.670	12.704	2.735	3.200
14 Nov. '30	51.380	524	6.513	26.711	19.135	2.914	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culleren
13 Nov. '31	5.065	2.245	82.276	1.366	6.903	22.347
6 „ '31	5.065	2.482	82.795	1.903	6.913	21.362
30 Oct. '31	5.065	2.372	83.639	1.580	6.647	22.954
23 „ '31	5.065	2.117	81.769	1.875	6.950	23.073
14 Nov. '30	5.304	2.069	74.698	6.325	7.239	8.909
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluippost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 1 December 1931.

De graanmarkt is in de afgelopen week vrijwel voortdurend flauw geweest en de prijzen zijn voor bijna alle artikelen geregeld gedaald. De flauwe stemming ging voornamelijk uit van Engeland, dat in het einde van September en in October dadelijk na de eerste daling van den Pondenkoers zeer groote hoeveelheden graan, en wel met name tarwe en maïs, gekocht heeft en nu die groote inkoop niet verwerken kan. Engeland treedt diensgevolge in den laatsten tijd zeer weinig als koper van buitenlandsch graan op, hetgeen in de uitvoerlanden flauwe markten met zich bracht. Zelfs ondergingen, ondanks den nog steeds weder dalenden Pondenkoers, de prijzen in Engeland nog telkens weder verdere verlagingen. Ook in Denemarken en Duitschland leed de koopkracht ten zeerste onder de bezwaren, welke de betaling in vreemde valuta daar ondervindt. De prijsdaling, welke zich reeds in de vorige week ontwikkelde, heeft aan de termijnmarkten te Chicago en Winnipeg deze week verderen voortgang gemaakt. Zeer belangrijk was ook de prijsdaling voor tarwe in Argentinië, in verband met de voor den nieuwen oogst gunstige weersomstandigheden. Dat desniettegenstaande het uitvoeroverschot aan nieuwe Argentijnsche tarwe niet hooger wordt geraamd dan 16 miljoen quarters (ongeveer evenveel als in het nu aflopende seizoen) en sommige ramingen zelfs aanmerkelijk lager zijn, steunde de markt niet. Evenmin deed dat de omstandigheid, dat uit Rusland slechts uitermate weinig tarwe is afgeladen, in Roemenië verreweg het grootste gedeelte van het uitvoeroverschot reeds is verscheept en er in de Vereenigde Staten, ondanks den in verschillende gedeelten van het wintertarwegebied gevallen regen, toch nog belangrijke streken zijn, waar de stand der nieuwe tarwe niet gunstig is. De prijsdaling werd in de hand gewerkt door de berichten uit Australië, welke op een ruimen oogst wijzen, al is die dan aanmerkelijk kleiner dan in het vorige jaar. Op 30 November was het in Engeland eindelijk zoo ver gekomen, dat de daling van den Pondenkoers een aanmerkelijke stijging der graanprijzen teweegbracht en dadelijk reageerde Noord-Amerika daarop met een zeer vaste markt, waarna het slot te Chicago en Winnipeg slechts ongeveer 1 dollarcent per 100 KG. lager was dan een week tevoren. De Argentijnsche termijnmarkten volgden het Amerikaansche herstel niet en sloten voor Februari 60 à 65 centavos per 100 KG. lager dan op den 23sten.

De maïs-prijs leed al eveneens onder het ontbreken van Engelsche vraag en de zeer lage prijzen, waartoe in Engeland stoomende partijen verhandeld werden. Ook waren de verschepingen uit Argentinië aanmerkelijk grooter dan verwacht werd en dat uit Roemenië zeer weinig werd afgeladen, maakte daarna geen indruk meer. De verkoop van de aanzienlijke hoeveelheden maïs, welke in Nederland arriveerden, was slechts mogelijk tot sterk dalende prijzen en de Argentijnsche maïsmarkt volgde deze dalende prijsbeweging. Ook Roemenië bleek bereid om dagelijks goedkoop maïs af te geven, doch de zaken, welke er in Roemeensche maïs naar West-Europa tot stand kwamen, waren desondanks niet groot, terwijl de kans schijnt toe te nemen, dat ondanks den grooten Roemeenschen oogst de verschepingen gedurende de wintermaanden geen daaraan geëvenredigden omvang zullen bereiken. Betrouwbare berekeningen van het in Argentinië nog aanwezige maïsoverschot wijzen er bovendien op, dat een handhaving van de Argentijnsche maïsverschepingen in den tegenwoordigen omvang tot de onmogelijkheden mag worden gerekend. Zoolang echter Engeland niet weder als koper van maïs optreedt, kan desondanks bij de groote hoeveelheid maïs, welke er naar Europa onderweg is, voorloopig nauwelijks op een prijsverhoging van betekenis worden gerekend. Het schijnt waarschijnlijk, dat binnenkort in Duitschland de invoer van maïs zal worden

vergemakkelijkt, doch het is de vraag, of een belangrijke vergrooing van de Europeesche vraag daarvan het gevolg zal zijn, want de moeilijkheden, die in Duitschland verbonden zijn aan het verkrijgen van buitenlandsche betaalmiddelen, zullen de zaken waarschijnlijk binnen zeer beperkte grenzen houden. Na de belangrijke prijsdaling was op 28 November de maïsmarkt in Europa iets beter, terwijl op den 30sten in Nederland, België en ook te Hamburg hogere prijzen dan tevoren werden betaald. Ook Engeland rapporteerde aanmerkelijk hogere prijzen en de prijsverhoging, die op 28 November in Argentinië was ingetreden, handhaafde zich. Het slot was daar echter op 30 November nog 20 à 35 centavos per 100 KG. lager dan een week tevoren. Ook Roemenië was na 27 November vaster met verminderd aanbod.

Gerst beleefde in den loop der afgelopen week eenige zeer vaste dagen, toen in Duitschland besloten werd tot vergemakkelijking van den invoer van gerst. Bij aankoop van een zekere hoeveelheid aardappelvlokken uit den Duitschen regeeringsvoorraad verkrijgt men het recht om tot een gereduceerd invoerrecht driemaal die hoeveelheid aan voergerst te importeeren en inderdaad heeft men in Duitschland dadelijk na de bekendmaking van dit besluit tot stijgende prijzen veel gerst gekocht. Dadelijk daarna echter verminderde de vraag weder en ondanks het beperkte aanbod van gerst en zeer kleine verschepingen uit Rusland en Roemenië zijn de prijzen weder ingezakt met een sterke vermindering van den omzet. Slechts Argentinië is met nieuwe gerst ter verscheping in het begin van 1932 vrij ruim aan de markt.

Doel van den zoeven genoemden Duitschen maatregel was vooral bestrijding der toenemende schaarschte aan rogge, welke in sterke mate als veevoeder werd gebruikt. Naast de algemeen flauwe stemming aan de graanmarkt heeft dit bijgedragen tot aanmerkelijke prijsdaling voor rogge. De verschepingen van deze graansoort uit Rusland waren echter niet groot.

Haver trok nu en dan wegens de sterk gedaalde prijzen meer belangstelling, zoodat naar Zwitserland, Nederland en België nu en dan vrij wat Plata-haver, te verschepen in de eerste maanden van 1932, verkocht werd. Ook Canadeesche haver vond in Nederland tot de flink dalende prijzen vrij geregeld belangstelling.

SUIKER.

Op alle suikermarkten was de stemming gedurende de afgelopen week flauw.

In Amerika hebben raffinauteurs geprofiteerd van den verkoopdrang van de houders van ruwsuiker en hebben door een zekere mate van terughoudendheid, de prijzen gedrukt. Terwijl de vorige week prijzen boven 1.35 d.c. bedongen konden worden, werd in de afgelopen week zelfs onder 1.30 d.c. c. & fr. betaald.

De noteringen op de New-Yorksche termijnmarkt zakten nogal in. De laatste beursdag kon echter een lichte verbetering van 1 punt brengen. De noteringen luiden toen als volgt: Dec. 1.09; Jan. 1.09; Mrt. 1.11; Mei 1.17 en Juli 1.23, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.25 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 17.000 tons, de versmeltingen 35.000 tons tegen 57.600 tons verleden jaar en de voorraden 108.000 tons tegen 288.100 tons.

Willett & Gray ramen den nieuwen wereldoogst op 25.925.000 tons tegen 28.660.000 tons in 1930/31, eene vermindering dus van 2.735.000 tons, waarvan voor rekening van bietsuiker komt 2.311.000 tons en voor rekening van rietsuiker slechts 424.000 tons.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	22-28 Nov. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	22-28 Nov. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	1931	1930
Tarwe	37.612	1.488.771	1.662.420	—	36.237	122.774	1.525.008	1.785.194
Rogge	31.069	415.895	538.784	—	1.157	71.233	417.052	610.017
Boekweit	421	27.736	17.528	—	338	2.137	28.074	19.665
Maïs	32.025	1.264.826	983.616	5.848	254.240	175.594	1.519.066	1.158.111
Gerst	21.346	594.646	615.865	603	55.621	51.994	650.267	668.958
Haver	3.349	241.195	217.695	—	3.476	3.114	244.671	220.809
Lijnzaad	1.412	185.322	80.749	10.733	404.570	237.485	589.892	318.234
Lijnkoek	2.285	109.526	118.985	—	204	100	109.730	119.085
Tarwemeel	723	74.644	135.979	435	23.058	39.953	97.702	175.932
Andere meelsoorten	895	39.743	23.001	59	11.943	5.822	51.686	28.823

Robusta, December-verschepping, 20¼ ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt liepen in den loop der week ¾ a ½ cents per ½ K.G. op.

In loco is de afzet nog steeds onbevredigend met onveranderde officieele noteeringen van 25 ct. per ½ K.G. voor Superior Santos en 23 ct. voor Robusta.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
30 November	\$ 5.28	\$ 5.48	\$ 5.61	\$ 5.85
23 November	„ 5.13	„ 5.40	„ 5.54	„ 5.83
16 November	„ 5.02	„ 5.26	„ 5.36	„ 5.56
9 November	„ 5.41	„ 5.64	„ 5.74	„ 5.92

Rotterdam, 1 December 1931.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7 ¹⁾	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4 ¹⁾	
30 Nov. 1931	194.000	12.500	1.097.000	15.400	4½ pence
23 „ 1931	265.000	12.400	1.212.000	15.400	4½ pence
16 „ 1931	275.000	12.600	947.000	15.400	4½ pence
30 Nov. 1930	266.000	12.050	1.141.000	16.500	5½ pence

1) In Reïs.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
28 Nov. 1931....	81.000	1.695.000	424.000	5.694.000
28 Nov. 1930....	82.000	1.422.000	220.000	4.861.000

THEE.

Na een rust van drie weken, werd Donderdag jl. te Amsterdam een veiling gehouden, met een aanbod van bijna 16.000 kisten Java/Sumatra-thee.

Gezien de tamelijk flauwe stemming, die de vorige dagen te Londen heerschte van Britsch-Indische en Ceylon-theeën, waaraan achteruitgang in kwaliteit in hoofdzaak ten grondslag lag, viel de stemming te Amsterdam nogal mede. Ook Londen was voor Java-thee zeer vast, doch dit zal wel voor een deel verband houden met het feit, dat de Pondenkoers zakte tot onder de f 9.—.

Te Amsterdam konden Sumatra-theeën grotendeels tegen vorige prijzen worden afgedaan, terwijl voor de gebroken Javasorteeringen meestal 1 a 2 cts. lager werd betaald.

Slechts enkele ondernemingen, wier kwaliteit aanzienlijken vooruitgang vertoonde, maakten voor haar product een veel beteren prijs.

De middenprijs bedroeg voor Java-thee 38½ cts., tegen 39½ cts. in de vorige veiling en voor Sumatra-thee 34 cts., tegen 30¾ cts. op 5 November.

De volgende veiling, die is vastgesteld op 10 December a.s., geeft een aanbod te zien van ca. 12.000 kisten.

Overigens valt van de theemarkt niets bijzonders te vermelden.

Amsterdam, 30 November 1931.

STEENKOLEN.

Het is duidelijk, dat ook met een alleringrijpendste verlaging van de prijzen f.o.b. exportzeehaven noch de Westfaalsche, noch de Poolsche kolenexporteurs eenige kans hebben tegen Engeland op de wereldmarkt te concurreren, zoolang het Pond zoo gedeprecieerd blijft, dat het uitgedrukt in Nederlandsche valuta neerkomt op f 8.40. In dit licht bezien, is het alleen maar begrijpelijk, dat de Westfaalsche Mijnbesturen, onmiddellijk nadat de arbiter het collectief looncontract had verlengd tot 31 December a.s., dit weder hebben opgezegd tegen 31 December a.s. Alleen een drastische loonsverlaging, vastgekoppeld met verdere bezuinigingen in het bedrijf, kan Westfalen in staat stellen

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

METALEN										TEXTIELGOEDEREN					DIVERSEN				
ZILVER		IJZER		KOPER		TIN		LOOD		KATOEN	WOL		WOL		KOE-HUIDEN	KALK-SALPETER			
cash Londen per Standard Gunce		Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		locoprijzen Londen per Eng. ton		Locoprijzen Londen per Eng. ton		Middling locoprijzen New-York per lb.	gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		Gaaf, open kop 57-61 pnd.	Gld. per 100 KG. netto			
pence	%	Sh.	%	£	%	£	%	£	%	¢ cts.	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%
32¼	100,0	73/-	100,0	62.1/6	100,0	261.17/-	100,0	36.8/6	100,0	23.25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
28¼	89,3	86/6	118,5	58.1/-	93,5	290.17/6	111,1	31.1/6	85,3	17,55	75,5	47,25	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8		
26¼	83,3	73/-	100,0	55.14/-	89,7	290.4/-	110,8	24.4/-	66,4	17,50	75,3	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
24¼	81,1	66/-	90,4	63.16/-	102,8	227.5/-	86,8	21.1/-	57,8	20,00	85,0	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
22¼	76,2	70/6	96,6	75.14/-	121,9	203.15/6	77,8	23.5/-	63,8	19,15	82,4	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
20¼	55,4	67/-	91,8	54.13/-	88,0	142.5/-	54,3	18.1/6	49,6	13,55	58,3	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
18¼	81,8	66/-	90,4	75.10/6	121,7	222.7/6	84,9	22.2/-	60,7	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	37,50	108,1	11,70	97,5
16¼	80,7	60/6	91,1	78.-/6	125,7	222.11/-	85,0	23.2/6	63,5	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	34,50	99,4	11,70	97,5
14¼	81,0	67/-	91,8	89.8/-	144,0	221.0/6	84,4	25.8/6	69,7	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	36,	103,7	11,70	97,5
12¼	80,2	68/-	93,2	82.17/6	133,5	207.5/6	79,2	24.16/-	68,0	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	33,50	96,5	11,70	97,5
10¼	78,1	69/6	95,2	75.4/6	121,2	197.5/6	75,3	23.19/-	65,8	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	30,50	87,9	11,70	97,5
8¼	75,6	71/-	97,3	74.11/-	120,1	200.5/-	76,5	23.14/-	65,1	18,75	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	34,50	99,4	11,70	97,5
6¼	75,7	72/6	99,3	72.12/6	117,0	209.5/6	79,9	22.16/-	62,6	18,65	80,2	38,75	70,5	24,75	83,9	32,25	92,9	9,18	76,5
4¼	75,7	72/6	99,3	73.17/-	119,0	210.11/-	80,4	23.3/-	63,6	18,60	80,0	37,00	67,3	24,00	81,4	29,75	85,7	9,28	77,3
2¼	73,9	72/6	99,3	74.19/-	120,7	205.5/6	78,4	23.11/-	64,7	18,90	81,3	34,25	62,3	23,75	80,5	31,25	90,1	9,39	78,3
1¼	71,8	72/6	99,3	72.16/-	117,3	188.9/6	72,0	23.4/6	63,8	18,45	79,4	32,50	59,1	22,50	76,3	—	—	9,49	79,1
¾	70,7	72/6	99,3	70.5/-	113,2	182.-/6	69,5	21.13/-	59,4	17,50	75,3	34,25	62,3	23,00	78,0	27,25	78,5	9,70	80,8
32¼	69,3	72/6	99,3	68.6/6	110,1	178.18/6	68,3	21.9/6	59,0	17,25	74,2	31,25	56,8	21,25	72,0	27,75	80,0	9,90	82,6
28¼	65,3	72/6	99,3	71.9/6	115,1	174.13/-	66,7	21.11/-	59,4	17,15	73,8	29,50	53,6	19,25	65,3	26,63	76,7	10,11	84,3
26¼	62,6	72/6	99,3	71.12/6	115,4	174.4/-	66,5	21.4/-	58,2	15,45	66,4	28,50	51,8	17,75	60,2	24,50	70,6	10,21	85,1
24¼	59,5	70/-	95,9	68.19/6	111,1	165.18/-	63,4	18.16/-	51,6	15,20	65,4	26,25	47,7	16,50	55,9	24,—	69,2	10,21	85,1
22¼	61,0	67/6	92,5	61.3/-	98,5	161.17/6	61,8	18.6/6	50,3	16,45	70,8	27,25	49,5	17,25	58,5	24,13	69,5	10,21	85,1
20¼	59,0	67/6	92,5	53.9/-	86,1	145.-/-	55,4	17.16/-	48,9	16,50	71,0	28,75	52,3	18,00	61,0	26,25	75,6	10,21	85,1
18¼	50,0	67/6	92,5	50.1/6	80,7	136.4/6	52,0	17.19/-	49,3	14,50	62,4	27,75	50,5	17,50	59,3	26,63	76,7	10,21	85,1
16¼	49,9	67/6	92,5	48.2/-	77,5	134.17/6	51,5	18.3/-	49,8	13,10	56,3	27,00	49,1	16,75	56,8	24,28	69,9	9,18	76,5
14¼	51,0	65/-	89,0	47.15/-	6,9	135.5/6	51,7	18.6/-	50,2	11,95	51,4	27,25	49,5	16,50	55,9	24,88	71,7	9,28	77,3
12¼	52,0	63/6	87,1	46.6/-	74,6	132.6/-	50,5	17.18/-	49,1	11,—	47,3	27,00	49,1	15,75	53,4	26,70	76,4	9,39	78,3
10¼	51,5	63/6	87,1	43.-/6	69,3	117.13/-	44,9	15.15/-	43,2	10,55	45,4	24,50	44,5	14,50	49,2	26,25	75,6	9,49	79,1
8¼	51,9	63/6	87,1	46.8/6	74,8	113.16/-	43,5	15.8/6	43,7	10,85	46,7	24,00	43,6	13,00	44,1	25,25	72,8	9,70	80,8
6¼	51,4	63/6	87,1	47.6/6	76,2	115.3/-	44,0	15.5/6	41,9	9,95	42,8	22,50	40,9	12,50	42,4	25,—	72,0	9,90	82,6
4¼	43,2	60/6	82,9	45.7/6	73,1	116.8/-	44,4	14.-/6	38,5	10,30	44,3	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
2¼	38,9	58/6	80,3	45.1/6	72,6	117.-/6	44,7	13.5/6	37,4	10,95	47,1	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
1¼	41,8	58/6	80,3	43.1/6	72,6	122.1/-	46,6	13.3/6	35,2	10,90	46,9	25,25	45,9	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
¾	40,9	58/6	80,3	42.15/6	68,9	113.4/-	43,2	12.10/-	34,3	10,25	44,1	24,50	44,5	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
32¼	40,3	58/6	80,3	39.6/6	63,4	104.17/-	40,0	11.10/6	31,6	9,40	40,4	23,50	42,7	13,00	44,1	21,75	62,7	10,21	85,1
28¼	40,1	58/6	80,3	36.6/6	58,5	106.2/6	40,5	11.11/6	31,8	9,10	39,1	22,00	40,0	12,50	42,4	19,13	55,1	10,21	85,1
26¼	41,2	58/6	80,3	34.14/-	55,9	112.5/6	42,9	12.15/6	35,1	9,25	39,8	22,25	40,5	12,50	42,4	20,25	58,4	8,26	68,8
24¼	39,9	58/6	80,3	32.15/-	52,8	114.19/6	43,9	11.19/6	32,9	7,20	31,0	22,25	40,5	12,00	40,7	18,75	54,0	7,—	58,3
22¼	41,2	54/-	74,—	29.9/-	47,4	109.3/-	41,7	10.19/6	30,1	6,55	28,2	20,00	36,4	11,00	37,3	18,—	51,9	6,50	54,2
20¼	43,6	47/-	64,4	28.7/6	45,7	102.10/6	39,2	10.12/-	29,1	6,30	27,2	19,50	35,5	10,75	36,4	17,50	50,3	6,65	55,4
18¼	46,1	47/-	64,4	28.6/-	45,6	102.-/6	39,0	10.16/-	29,6	6,75	29,0	20,25	36,8	11,25	38,1	16,75	48,3	6,80	56,7
16¼	52,5	47/-	64,4	30.18/-	49,8	106.6/-	40,6	12.-/6	32,9	6,55	28,2	20,25	36,8	11,00	37,3	—	—	6,80	56,7

den strijd op te nemen tegen de Engelsche kolen. Geschiedt dit niet, dan zal ook Nederland met Engelsche kolen overstromd worden, waartegen onze Nederlandsche kolen weinig zullen vermogen te doen.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 8.—
Durham Ongezeefde	„ 8.75
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 10.25
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	„ 8.40
Yorkshire gewasschen Singles	„ 8.—
Westfaalsche Vefförder	„ 10.60
„ Vlamstukken I	„ 11.75
„ Smeenootjes	„ 11.50
„ Gasvlamföder	„ 11.—
„ Gietcokes	„ 14.—
Hollandsche Eierbriketten	„ 13.30

allés per ton van 1.000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 9.90.

Markt flauw.
1 December 1931.

IJZER.

De ruwijzermarkt vertoont zeer weinig verandering in de laatste veertien dagen. De prijs van Lux 3 is met 43—44 shillings fob. Antwerpen (goud) iets zwakker. Handel met Engeland wordt — vooral nu er kans op een invoerrecht bestaat — in het geheel niet meer gedreven. De binnenslandsche prijs van Lux 3 in Frankrijk is voor December met 15 frs. tot 250 frs. fob. Longwy gedaald. Cleveland ijzer vindt thans regelmatig afzet, doch alleen in Engeland en Schotland zelf. De voorraad is aan het verdwijnen en de productie is voorloopig voor het grootste deel verkocht. Niettemin wordt de toestand niet zóó veel verbeterd geacht, dat daardoor een uitbreiding van de produc-

tie gerechtvaardigd is. De prijs is onveranderd 58/6 (papier) voor het district. De Schotten krijgen een korting en betalen 61/6 fot. Grangemouth (papier).

Staal had wel een bijzonder slechte markt. Er is geen noemenswaardige vraag uit Engeland, terwijl het verre Oosten, dat den laatsten tijd een niet onbelangrijke steun voor de markt was (boycott van Japansche goederen in China) minder kooplustig werd. Het prijsniveau ging aanzienlijk omlaag. Staijzer doet 57—58 sh. fob. Antwerpen (papier).

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,— Gebonden f 4,75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoochweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN						INDEXCIJFERS							
	VURENHOUT ba-is 7" f.o.b. Zweden/ Finland	RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.	THEE Af. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. 1/2 K.G.	COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam	Bruto- gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100		Centr. Bureau v. d. Stat. herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	The Economist herleid van 1927 = 100 tot 1925 = 100						
1925	f 159,75	100	Sh. 2/11,625	100,0	18,75	100,0	cts. 61,375	100,0	84,5	100,0	35,87 ⁵	100,0	100	100	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	34,—	94,8	112	128	93,2	92,9
1927	160,50	100,5	1/6,375	51,6	19,12 ⁵	102,0	46,875	76,4	82,75	97,9	32,62 ⁵	90,9	113	116	95,4	89,5
1928	151,50	94,8	-10,75	30,2	15,85	84,5	49,625	80,9	75,25	89,1	31,87 ⁵	88,9	118	128	96,4	87,6
1929	146,00	91,4	-10,25	28,8	13,—	69,3	50,75	82,7	69,25	82,0	27,37 ⁵	76,3	122	132	91,6	82,6
1930	141,50	88,6	-5,875	16,5	9,60	51,2	32	52,1	60,75	71,8	22,62 ⁵	63,1	124	135	75,5	69,4
Jan. 1929	152,50	95,5	-9,875	27,9	13,77 ⁵	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	29,—	80,8	111	119	94,2	84,6
Febr. "	150,00	94,9	1/-	33,7	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	28,62 ⁵	74,8	75	83	94,2	85,4
Maart "	147,50	92,3	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	27,62 ⁵	77,0	82	111	94,8	85,8
April "	147,50	92,3	-10,5	29,5	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	26,75	74,6	110	142	92,9	83,9
Mei "	145,00	90,8	-10,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	25,87 ⁵	72,1	135	144	91,6	81,7
Juni "	147,50	92,3	-10,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	24,87 ⁵	69,3	137	134	91,0	81,9
Juli "	145,00	90,8	-11	30,9	13,42 ⁵	71,6	54	88,0	68,50	81,1	27,50	76,7	144	147	91,0	83,7
Aug. "	145,00	90,8	-10,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,6	27,25	76,0	151	149	91,6	83,6
Sept. "	145,00	90,8	-10 1/2	28,4	13,47 ⁵	71,9	51,75	84,3	64	75,6	28,25	78,7	137	144	91,0	82,0
Oct. "	142,50	89,2	-9,625	27,0	13,30	70,9	48,50	79,0	66	78,1	27,50	76,7	137	146	90,3	80,5
Nov. "	142,50	89,2	-8,125	22,8	12,50	66,7	41,75	68,0	66,50	78,7	27,25	76,0	128	143	88,4	78,8
Dec. "	142,50	89,2	-8	22,5	12,07 ⁵	64,4	36,75	59,9	60,75	71,8	27,12 ⁵	75,6	123	125	87,1	78,8
Jan. 1930	147,50	92,3	-7,375	20,7	11,67 ⁵	62,3	35	57,0	60,50	71,6	26,87 ⁵	74,4	128	136	84,5	76,9
Febr. "	147,50	92,3	-8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	68,9	26,37 ⁵	73,5	112	126	81,3	75,2
Maart "	147,50	92,3	-7,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	73,7	25,25	70,4	125	131	78,7	74,2
April "	147,50	92,3	-7,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	59,50	70,4	26,12 ⁵	72,8	115	127	78,7	72,8
Mei "	145,00	90,8	-6,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	58	68,6	25,0	71,1	132	132	76,1	72,0
Juni "	145,00	90,8	-6,125	17,2	9,77 ⁵	52,1	33	53,8	58	68,6	*22,87 ⁵	63,8	131	133	76,1	70,4
Juli "	142,50	89,2	-5,625	15,8	9,27 ⁵	49,5	31,50	51,3	55,50	65,7	21,75	60,6	138	141	74,2	69,3
Aug. "	142,50	89,2	-4,875	13,8	8,50	45,3	29,50	48,1	55,25	65,4	20,—	55,7	129	145	73,5	67,9
Sept. "	140,00	87,6	-4,125	11,6	7,97 ⁵	42,5	28,25	46,0	59,50	70,4	19,25	53,7	122	126	72,3	65,4
Oct. "	132,50	82,9	-4	11,2	8,62 ⁵	46,0	29	47,3	66,50	78,7	18,75	52,3	128	152	71,6	64,6
Nov. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,75	46,7	29	47,3	68,25	80,8	19,37 ⁵	54,0	121	139	71,0	63,3
Dec. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,20	43,7	29	47,3	66,75	79,0	19,—	53,0	105	129	69,0	61,3
Jan. 1931	125,00	78,2	-4,25	11,9	8,20	43,7	28	45,6	66,25	78,4	18,25	50,9	121	132	67,7	59,2
Febr. "	125,00	78,2	-3,875	10,9	8,20	43,7	26,25	42,8	53	62,7	18,12 ⁵	50,7	96	121	67,1	59,4
Maart "	125,00	78,2	-3,75	10,5	8,30	44,3	25,0	41,5	45	53,3	18,62 ⁵	51,9	107	140	66,5	59,1
April "	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	24,75	40,3	43	50,9	17,50	48,8	110	138	65,8	58,4
Mei "	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,50	45,3	25	40,7	40,25	47,6	15,37 ⁵	42,9	114	141	65,8	57,8
Juni "	110,00	68,9	-3,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	25,75	42,0	39,5 ¹	46,7	14,12 ⁵	39,4	127	133	64,5	56,8
Juli "	110,00	68,9	-3	8,4	8,77 ⁵	46,8	27	41,0	38,25	45,3	15,—	41,8	138	153	62,6	55,8
Aug. "	100,00	62,6	-2,5	7,0	7,90	42,1	25,50	41,5	34,50	45,6	14,12 ⁵	39,4	122	142	60,6	55,8
Sept. "	100,00	62,6	-2,375	6,7	7,52 ⁵	40,1	23,75	39,7	37,50	44,4	13,37 ⁵	37,3	125	146	58,7	55,8
Oct. "	100,00	62,6	-2,375	6,7	7,55	40,3	23	37,5	37,75	44,7	13,25	36,9	119	146	58,7	55,8
2 Nov. "	100,00	62,6	-2,3125	6,5	7,25	39,7	23	37,5	36,50 ³	43,2	13,75	39,3	125	146	58,7	55,8
9 "	100,00	62,6	-2,5	7,0	7,50	40,0	23	37,5	37,25 ³	44,1	14,12 ⁵	39,4	119	146	58,7	55,8
16 "	100,00	62,6	-2,3125	6,5	7,25	39,7	23	37,5	37,5	44,1	14,12 ⁵	39,4	119	146	58,7	55,8
23 "	100,00	62,6	-2,375	6,7	7,25	38,7	23	37,5	37,5	44,1	13,1 ⁵	36,6	119	146	58,7	55,8
30 "	100,00	62,6	-2,0625	5,8	6,50	34,7	23	37,5	37,5	44,1	12,75	35,5	119	146	58,7	55,8

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 5 Nov. 3) 26 Nov. N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. zijn op goudbasis omgerekend.